

อำนาจธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๕

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังธรรมนะ ตั้งใจ เรามาแต่บ้าน เรามาหาความสงบสุขในหัวใจ เวลาอยู่ของเรา หาความสงบสุขไม่ได้ เราถึงต้องหาที่ ที่มันสงบใจ นี่พระก็ปฏิบัติ เวลาปฏิบัติเราไม่มีครูมีอาจารย์ เราก็ยังชวนขวยของเราอยู่ ขณะที่ไม่มีครูมีอาจารย์ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กันนะ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน “ธรรม” ธรรมถึงจะจำแนกกรรมได้ไง ถ้าไม่มีธรรม จะเอาอะไรจำแนกกรรม เพราะกรรมดีก็มี กรรมชั่วก็มี

สิ่งที่เป็นกรรมนะ สิ่งที่เป็นกรรมมันสร้างสมมา แล้วกิเลสละ กิเลสก็มีอำนาจ อำนาจเหนือกับในความรู้สึกรของเราเพราะเรามีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก สิ่งทีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก กิเลสคืออะไร? กิเลส ต้นข้าวของกิเลสคืออวิชชา แล้วอวิชชามันก็ยังมีลูกมีหลานของมันออกมา ออกมานะ เพราะอะไร เพราะความรู้สึกรของเรา ความคิดเห็นใหม่ มันเกิดตามแต่ธรรมชาติของมัน ตามแต่ธรรมชาตินะเราไปหักห้ามไม่ได้ ถ้ามีสติ เรามีสติสัมปชัญญะ เราจะยับยั้งได้บ้าง

สิ่งที่สติสัมปชัญญะเกิดจากอะไรละ? เกิดจากกรรมไง กรรมดีกรรมชั่ว เราสร้างกรรมดีมา คนมีสติ คนมีสติไม่สมบูรณ์ คนต่างๆ นี่สิ่งที่กรรมเกิดมาสถานะแบบนี้ นี่สร้างสมมา แล้วกรรมอันนี้ใครจำแนกละ? ก็กรรมไง ธรรมของใคร ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสรู้มาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นครู เป็นศาสดาของเราเพราะมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรมนะ ธรรมมีเป็นครั้งเป็นคราวไง แต่เรื่องของกิเลสค้นหาความทะยานอยากจะมีตลอดไปนะ

ผู้ที่สร้างสมบุญญาธิการเป็นพระโพธิสัตว์ สิ่งที่เป็นพระโพธิสัตว์ต้องสร้างสมบุญญาธิการ มา มีสถานะตามมรรคอย่างนี้ หัวใจอย่างนี้มันถึงจะมีสถานะความตรัสรู้เองโดยชอบใจ ถ้าไม่ตรัสรู้เองโดยชอบ สิ่งนี้มันมีอยู่โดยดั้งเดิมไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าตรัสรู้ธรรม ธรรมนี้มีอยู่แล้ว เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นองค์ที่ ๔ ในภัทรกัปนี้ นี่ธรรมที่มีอยู่แล้ว มีอยู่ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ผ่านๆ มาไง พระอรหันต์ที่เป็นสาวก-สาวกะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสรู้ธรรมแล้ว นี่เพราะมีอยู่ จิตมีอยู่ จิตเกิดตายอยู่ตามอำนาจของกรรม อวิชชาควบคุมเห็นใหม่ กรรมนี้มีอยู่นะ ถึงต้องให้จิตนี้ต้องไปแต่อำนาจกรรม แล้วถ้าอวิชชาขยับไป ก็ยังต้องเกิดต้องตายไป

แต่ถ้ามาประพฤติปฏิบัติ ถ้ามีกรรมจำแนกออกๆ ในเมื่อสัตว์เกิดพบอำนาจของกรรม ทำให้สัตว์เกิดต่างๆ กัน อำนาจของกรรมก็จำแนกออก จำแนกสิ่งการกระทำของอวิชชาตั้งแต่อย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียดเข้ามา ให้เราเห็นหัวใจของเรา ถ้าเราเห็นหัวใจของเรา สถานะที่นี้สภาวะธรรมอยู่ที่ไหน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาได้เสวยวิมุตติสุข วิมุตติสุขเห็นใหม่ เวลาเจ้าชายสิทธัตถะออกประพฤติปฏิบัติอยู่ ๖ ปี เวลาเข้ามาจนสมาบัติ สุขใหม่? สุขอย่างนี้ทำไมไม่เสวยวิมุตติสุขล่ะ สุขอย่างนี้ทำให้คิดข้อง คิดข้องเพราะถ้าไม่มีปัญญา จะว่าสิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรมไหม สิ่งนี้เป็นธรรม ธรรมนี้เป็นสมาธิธรรม สมาธิธรรมนี้เป็นสากล

ในการประพฤติปฏิบัติ ฤๅษีชีไพรที่เขาประพฤติปฏิบัติเขามีสภาวะแบบนี้ยังได้ เขาเหาะเหินเดินฟ้าด้วย นี่เขาทำสภาวะต่างๆ ได้ เห็นใหม่ เป็นฉานโลกีย์ ถ้าไปติดอยู่จะมีสภาวะแบบนี้ แต่เจ้าชายสิทธัตถะไม่ติดสภาวะแบบนี้ ปฏิเสธสิ่งนี้มา เพราะเวลาจิตสงบ มันก็มีความสุข เห็นใหม่ สุขคู่กับทุกข์ เวลาคลาย เวลาเสื่อมออกมา แยกแต่ความทุกข์ไว้ในหัวใจนะ เรารู้มากในหัวใจเพราะอะไร เพราะปรารถนาจะพ้นจากทุกข์ใจ ในเมื่อสิ่งที่ปรารถนา เป้าหมายเรามี แล้วเราเดินไม่ถึงเป้าหมายของเรา แล้วจะหาใครสอน หากคนบอกก็ไม่มี เห็นใหม่ เทียวเสาะแสวงหาตามลัทธิต่างๆ ตามที่ในสมัยพุทธกาลที่เขาประพฤติปฏิบัติ ก็ไม่มีใครสามารถจะบอกสิ่งนี้ได้ นี่สิ่งนี้เป็นความกังวลใหม่

นิเวศน์ธรรมนะ ความกังวล ความต่างๆ ในหัวใจ ทำให้เราเป็นทุกข์เป็นร้อน สิ่งที่เป็นทุกข์ เป็นร้อน เวลาสุขก็มีความสุขมาก เวลาคลายตัวออกมามันก็มีความสุขทุกอย่างนี้ “สิ่งนี้ไม่ใช่” ถ้า ไม่ใช่แสวงหาอย่างไร แสวงเข้ามาในอำนาจของตัวเองไ้เพราะตัวเองสร้างสมบุญญาธิการมา นี้ ย้อนกลับมาให้จิตนี้เป็นความสงบ ให้เป็นสัมมาสมาธิแล้วเข้าไปชำระกิเลส ธรรมจำแนกอย่างนี้ แล้วจำแนกของกรรมละ กรรมจำแนกให้เราเกิด เกิดมานี้ ถ้าคนมีอำนาจวาสนา คุณิ คนเกิดมา มหาศาลเลย เขามีศรัทธาใหม่ เขามีความเชื่อใหม่ เขาจะประพฤติปฏิบัติของเขาใหม่ เวลาเราออก ประพฤติปฏิบัติ เราจะบอกว่า ผู้ที่อยู่นี้มีปัญหา ไม่สู้กับสังคมทางโลก โลกมันเร้าร้อนนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ในธรรม “ในสโมสรสันนิบาต ทุกจิต ทุกดวงใจ เร้าร้อน” นี้โลกเขาเป็นอย่างนั้น แต่กิเลสใน เมื่อกิเลสเข้ากับกิเลสได้ ทุกคนมีกิเลส ทุกคนมี ตัณหาความทะยานอยากก็เข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นความสุขเห็นใหม่ แสวงหาสิ่งที่เป็นสมมุติ สิ่งนี้เป็น สมมุติ สมมุติขึ้นมาเพราะเราเกิดมาด้วยอำนาจของกรรม กรรมเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วพบ พระพุทธศาสนา แต่เพราะธรรมในหัวใจไม่มี ถึงสิ่งนี้ อำนาจของธรรมในหัวใจเราอ่อนแอ แต่ อำนาจของกิเลสมันมีกำลังเข้มแข็งกว่า อำนาจของกิเลสก็ไล่ไป ไล่ให้เราใช้ชีวิตไปกับโลกเขา เรา แสวงหาตามโลกเขา แล้วสังคมหมุ่มมากเห็นใหม่เพราะสังคมของกิเลสตัณหาความทะยานอยาก มันมีโดยธรรมชาติของเขาอยู่แล้ว นี่สิ่งนี้มันก็เข้ากันได้สิ แล้วผู้ที่แยกตัวออกมา “เนกขัมบารมี” เราสละออกมาจากสังคม สิ่งนั้นมีปัญหา สิ่งนั้นไม่สู้โลก คนนี้ต่างหากเป็นผู้ที่จะเอาชีวิตรอดนะ เอาตัวรอดนะ ชีวิตเห็นใหม่

ชีวิตคืออะไร? ชีวิตคือพลังงานตัวนี้ แล้วพลังงานคือตัวจิตนี้ไม่มีใครไปบำรุงรักษามัน มัน ก็โดนกิเลสครอบงำอยู่ นี่อำนาจของกิเลสครอบงำอยู่มันก็ใช้ชีวิตไปประสาเขาแล้วเราเข้ามารักษา สภาวะแบบนี้ อำนาจของกิเลสนะ มันมีอยู่ในหัวใจของเรา ในหัวใจของสัตว์โลก เรื่องของสัตว์ โลก เรื่องของบุคคลอื่นนั้นเป็นเรื่องของเขา เรื่องของเราคือหน้าที่ของเราต้องเอาใจของเราไว้ใน อำนาจของเราให้ได้ ถ้าเอาใจไว้ในอำนาจของเรา เรามีสติใหม่

เราเวลาประพฤติปฏิบัติ เวลาเดินจงกรม ต้องให้มีสตินะ ถ้าไม่มีสติเดินนะ สุนัขมันก็เดิน ได้ สุนัขต่างๆ มันก็เดินของมัน สัตว์มันก็เดินของมันเห็นใหม่ ชาวโลกเขาเดินของเขา เดินจงกรม ให้มีสติ แล้วนี่กิริยาต้องสำรวจ ถ้าเดินจงกรมกิริยาไม่สำรวจ มันแกว่งแขนไปสภาวะแบบนั้นนะ สติมันแตกออกไปหมดแล้วเราก็ปรารถนาอยากมีความสงบร่มเย็นในหัวใจ แต่กิริยามันไม่สมกับ การประพฤติปฏิบัติเลย มันประพฤติปฏิบัติโดยกิเลสไ้

ในเมื่อกิเลสในหัวใจเต็มหัวใจแล้วประพฤติปฏิบัติ ก็ว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ เห็นไหมนี่อำนาจของกิเลสมันมีอำนาจมากกว่านะ ทั้งๆ ที่เดินจงกรมอยู่นะ เราออกประพฤติปฏิบัติ เราได้บวชเป็นพระเป็นเณรมาแล้วเราประพฤติปฏิบัติ เวลาเราเดินจงกรม สติมันมีไหมนี่มันเหยียบหัวตั้งแต่ในทางจงกรมของเราเนะ เรากำลังต่อสู้กับข้าศึก คูสิ เวลาเกิดสงครามขึ้นมาระหว่างสงครามเขาก็ต้องทำสงครามต่อกัน เขามีอาวุธต่างๆ เขาต้องประหัตประหารกันเพื่อเอาชนะกัน เขามีกลยุทธ์วิธีการ

นี่ก็เหมือนกัน เรานี่สงครามธาตุ สงครามชั้นๆ สงครามของการทำกิเลสในหัวใจเราจะประหัตประหารกัน ทำไมเราเชอขนาดนั้นนะ เดินจงกรมเหมือนกับสัตว์เดินอยู่ในทางจงกรมอย่างนั้นนะ แกว่งแขนไปสภาวะแบบนั้นเลย สติก็ปล่อยให้ลอยออกไป แล้วมันส่งออกหมดใจอำนาจของกิเลสมีอำนาจเหนือกว่า ส่งออกนะ

คูสิ เราประพฤติปฏิบัติ ธรรมนี้เป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติเนะ เวลาธรรมชาติ เราพยายามค้นคว้ากัน เราต้องการเอาชนะธรรมชาติ โลกเขาต้องการสิ่งที่มีทรัพยากรเพื่อมาดำรงชีวิตของเขา เวลากิเลสมีอำนาจ มันจะบอก จะควบคุมธรรมชาติให้ได้ จะใช้วิธีการต่างๆ เพื่อจะดำรงชีวิตให้อยู่เหนือธรรมชาติ มันเป็นไปได้หรือไม่ได้ออก

เพราะสิ่งต่างๆ ของโลกเราขึ้นมา มันเป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นมันย่อยสลาย มันไม่มีความคงที่ เราจะสร้างสมขนาดไหนก็แล้วแต่ สิ่งนี้เป็นเครื่องอาศัยเท่านั้น มันจะไม่อยู่กับเราตลอดไปหรอก มันต้องบำรุงรักษา แม้แต่ชีวิตเรามันก็ต้องพลัดพรากไป นับแต่ร่างกายเรามันก็ต้องพลัดพรากไป อันนี้มันย้อนกลับเข้ามา ถ้าย้อนกลับเข้ามาถึงตัวเรา ในชีวิตของเรา ในหัวใจของเรา เราจะควบคุมใจของเรา แต่เราส่งออกไปทางโลกเห็นไหม

ธรรมชาติ สภาวะธรรมชาติ คูสิ เวลาแผ่นดินไหวเนะ เราสร้างสิ่งที่ยึดเหนี่ยวขนาดไหน มันก็ต้องพังทลายไป เวลาเราไปอยู่ในทะเล เวลาเราเกิดพายุขึ้นมา เวลาเกิด ถ้าเรือของเราล่ม เราจะต้องอยู่ในทะเลนั้น เราจะต้องดำรงชีวิต เราต้องเอาชีวิตเรารอดในทะเลนั้น แล้วมีพายุ มีคลื่นลมแรง สิ่งที่เกิดขึ้นมา แล้วสิ่งต่างๆ เข้ามากระทบเรา เราจะดำรงชีวิตของเราได้อย่างไร ถ้าตายไปก็ตามกรรมไง นี่กรรม!

กรรมมีอำนาจเหนือสัตว์โลก เพราะสัตว์โลกทำกรรมแล้ว สิ่งนี้มันจะเป็นวาระของจิตดวงนั้น เป็นวาระของบุคคลนั้นจะไปเจอสภาวกรรมแบบนั้น สภาวกรรมนั้น เวลาเราทำกรรม เราทำบาปอกุศล เราว่าสิ่งที่เราทำแล้วก็แล้วกันไป

คนเราเกิดมามีความจำเป็นนะ เวลากรรมเกิดขึ้นมา เราเกิดมาในครอบครัวที่เป็นสัมมาทิฐิใหม่ เราเกิดมาในครอบครัวสิ่งที่ว่าในประเทศอันสมควรใหม่ ถ้าเราเกิดในประเทศอันสมควร โอกาสของเราก็จะมีมาก เป็นสัมมาทิฐิ พ่อแม่เป็นสัมมาทิฐิอยากให้เรามีความสุขในหัวใจ นี่ความฉลาด ความเก่ง อันนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ แต่ความดี ความสุขในหัวใจ อันนี้มันอยู่ที่ใจดวงนั้นใจ เขาปรารถนาสิ่งใด เขาดำรงชีวิตอย่างไร ให้เขายืนในชีวิตของเขาได้ ความสุขในหัวใจเรา นี่ สิ่งนี้พ่อแม่ต้องปรารถนาให้เราเจอสภาวแบบนั้น ลูกก็พยายามค้นคว้ากับเรา นี่เป็นความคิดของโลกนะ

แต่ถ้าเป็นความคิดขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นความคิดของครูบาอาจารย์ ความสุขหาได้ในหัวใจของเรา สิ่งนี้หัวใจสงบเข้ามา มันจะเป็นความสุขเข้ามาจากพื้นฐาน นี่ธรรมชาติ สภาวะธรรมชาติจากภายนอก เรื่องของโลก เรื่องของความเป็นไป มันวิวัฒนาการของมันไปตามธรรมชาติของโลกอย่างนั้น ชีวิตการเกิดก็เหมือนกัน มันเป็นธรรมชาติอันหนึ่งนะ เพราะอะไร เพราะจิตดวงนี้มันมีอยู่ จิตดวงนี้ไม่เคยตาย พลังงานตัวนี้ ชาติรู้นี้มันมีตลอดไป แล้วมันมีวิชาครอบงำมันอยู่ มันมีกรรมอย่างนี้มันก็ต้องเกิดต้องตายไป

เวลาเกิดตายขึ้นมาเราก็ได้โลกหนึ่ง โลกคือหมู่สัตว์ โลกคือเรา โลกคือเรานะ เพราะมีเรา โลกนี้ถึงมี เพราะเรามีหัวใจ เรามีร่างกายนี้ เราก็มีสภาวแบบนั้นแล้วมันอยู่กับธรรมชาติ ธรรมชาติ นี่การเกิดก็เป็นธรรมชาติ การตายก็เป็นธรรมชาติ ความรู้สึกความคิดก็เป็นธรรมชาติ เราก็ไปอยู่กับโลกภายนอกไป เราใช้ปัญญาจากภายนอก ปัญญาจากสัตถุญาณอย่างนี้ มันก็เป็นเรื่องของธรรมชาติอันหนึ่ง

แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าลึกถึกลับกว่านั้นมหาศาลเลย นี่สภาวธรรมอำนาจของธรรม ถ้ามีอำนาจของธรรม เราจะเริ่มค้นคว้าหาสิ่งจะความจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหาอย่างนี้ สิ่งที่ว่าเราในปัจจุบันนี้ เราว่าโลกนี้เจริญ ทางวิชาการเจริญ

ในสมัยพุทธกาลก็เหมือนกัน ในสมัยพุทธกาล เห็นไหม ตักสิลา เขามีวิชาการมหาศาลเลย แม้แต่หมอชีวกโกมารภักจ์เขาผ่าตัดสมองได้ตั้งแต่ ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้ว แล้วในปัจจุบันนี้

วิทยาศาสตร์เจริญ เขาหาซากฟอสซิล นี่เป็น ๑๕๐ ล้านปี เป็นร้อยๆ เป็นล้านๆ ปี แล้ว ๒,๕๐๐ ปี มันแค่ครู่เดียว...

สิ่งที่ว่าเป็นวิทยาศาสตร์ สิ่งที่ว่าโลกเจริญ ปัญญาเจริญ ในสมัยพุทธกาลก็เจริญอย่างนี้ เจ้าชายสิทธัตถะก็ไปเรียนกับเขา ศึกษาไปกับเขาเหมือนกัน เป็นเรื่องของโลกนะ สภาวะนี้มีอยู่แล้ว โลกก็เจริญสมัยกาลและเวลา นี้อกาลิโก ตามแต่แล้วแต่คนจะเกิดในยุคใดสมัยใด ยุคใดสมัยใด เห็นไหม แล้วก็บอกว่าในปัจจุบันนี้ ถ้าอำนาจของกิเลสนะ มันปิดตาคะ ตายในปัจจุบันนี้ นรกก็ไม่มี สวรรค์ก็ไม่มี ต่างๆ ก็ไม่มี วัฏฏะไม่มีได้อย่างไร ถ้าวัฏฏะไม่มี สภาวะความจิตที่มันเกิดตาย มันเวียนไป มันจะไปอยู่ที่ไหน สถานะของเรา คูสิ เราอยู่บ้านของเรา เราก็มีบ้าน พระอยู่กุฎิก็มีกุฎิ ออกจากกุฎิก็มีทางเดินออกมา เห็นไหม โรงน้ำร้อน ศาลา วิหารต่างๆ เราไปอยู่ในสถานะไหน มันก็อยู่สถานะนั้น

จิตก็เหมือนกัน เวลาก้าวเดิน เวลาเคลื่อนออกไปจากร่างกายนี้ เวลามันตายไป มันก็มีสถานะรองรับ มีนรกสวรรค์ พรหมโลกต่างๆ นี่สถานะรองรับ เหมือนเราเดินอยู่ในวัด เราออกไปกุฎิไหน เปลี่ยนสภาวะไปๆ นี่มันมีสภาวะแบบนี้ นี่คือวัฏฏะไง จิตมันจะเวียนตายเวียนเกิดไปสภาวะแบบนั้น ด้วยอำนาจของกรรม

แล้วกรรมเกิดจากอะไร? เกิดจากกิเลส เห็นไหม กิเลสตัดหาความทะยานอยาก เวลาสร้างสมขึ้นมา มันก็สร้างกรรมขึ้นมา จิตนี้ก็ต้องไปอำนาจของกรรมอันนั้น แต่การประพฤติปฏิบัติโดยธรรมละ ถ้าโดยธรรม ถ้าเป็นธรรมชาติ เป็นกรรมดี กรรมดีก็หมุนเวียนไปในวัฏฏะอยู่อย่างนั้น เพราะอะไร เพราะมันเป็นอามิสใจ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ เห็นไหม “อานนท์ ให้บอกบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา...” เพราะบริษัท ๔ เป็นเจ้าของศาสนา เทวดา อินทร์ พรหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานมาราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ในพระไตรปิฎก ขณะที่พระที่ว่าทำการถวายการพาดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้ขยับ เพื่ออะไร เพราะเทวดาเขาไม่พอใจ เพราะไปบังเขาอยู่

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้ ทำไมไม่ฝากกับเทวดา อินทร์ พรหมด้วยละ ทำไมไม่ฝากกับภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาละ เพราะสิ่งนี้เป็นสิ่งที่จับต้องได้ไง เวลาเราศึกษา ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เป็นอะไร? เป็นมนุษย์ไง มนุษย์มันมีร่างกาย ร่างกาย

นี้ต้องการอาหาร ต้องการปัจจัยเครื่องอาศัยของมัน นี่มันบีบคั้นอยู่แล้ว แล้วจิตใจละ จิตใจอยู่ในร่างกาย เราเกิดมาเป็นมนุษย์ ฝากศาสนาไว้กับเรา

ศาสนาคืออะไร? ศาสนาคือคำสั่งสอนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการมา ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ นี่ตัวศาสนาคือศาสนธรรมตัวนั้นไง ถ้าศาสนธรรมนี้มันก็เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไหม เราศึกษารธรรมขึ้นมา ศึกษาโดยธรรมชาติ ศึกษาโดยสายตา เราอ่านหนังสือ เห็นไหม ฟังจากโอรุจจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังจากครูบาอาจารย์ เทศนาว่าการ นี่คือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ สุตมยปัญญา ปัญญาอย่างนี้ ปัญญาโดยธรรมชาติคือการศึกษา การเล่าเรียน การจดจำมา แล้วมันย้อนกลับมาเพราะอะไร เพราะในร่างกายเรานี้ ขันธ์ ๕ ขันธ์กับจิต สิ่งนี้มันจดจำมา สิ่งที่ย้ำมามันเป็นธรรมชาติ จำได้มันก็ลืม พยายามคิดปรุงแต่งขึ้นมา เดี่ยวก็เกิดดับ สิ่งที่เกิดดับ เหมือนกันเลย เวลาเกิดพายุ เกิดแผ่นดินไหวต่างๆ มันก็เกิดดับๆ สภาวะของเขา นี่ธรรมชาติ ธรรมชาติคือการเกิดดับ ธรรมชาติคือการเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา สิ่งนี้เป็นธรรมชาติไหม

เวลาประพาศปฏิบัติ จิตสงบเข้ามาก็เป็นธรรมชาติ...ธรรมชาติสิเพราะอะไร เพราะชั่วคราว สิ่งที่ยั่งยืนชั่วคราวนี่เป็นเรื่องของโลกไหม สิ่งนี้เป็นเรื่องของโลก ถ้าส่งออกมาเป็นโลก มันไม่เข้าถึงอำนาจของธรรม

“ผู้ใดประพาศปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม”

แล้วถ้าเราประพาศปฏิบัติ เรามีอำนาจวาสนานะ ถ้ามีอำนาจวาสนา มันจะสงบเข้ามา ถ้าเรามีบุญญาธิการ สิ่งที่ดี ล้อคจิตไว้ นี่ ถ้าพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์จะทำทานโลกียได้ จะทำ ความสงบของใจได้ แต่เวลาคลายตัวออกมาก็ทุกขอย่างนี้ แต่ถ้าเราจะปลดล้อคอันนี้ พระโพธิสัตว์ สิ่งที่ยั่งยืนเรา เวลาประพาศปฏิบัติเข้าไป พอมันจะเป็นกิจกรรม เป็นการทำงานขึ้นมา มันอาลัย อารมณ์ มันถึงเลสงสัย สิ่งนี้มันล้อคใจไว้ ถ้าล้อคใจไว้แบบนี้ เราจะต้องทำใจของเราด้วยปัญญาของเรา

ถ้ามีครูมีอาจารย์ ครูบาอาจารย์จะพยายาม นี่อาการของใจอย่างนี้ จะแก้ไขอย่างไร นี่ล้อค โดยธรรมนะ โดยคุณงามความดีนะ แล้วถ้าล้อคด้วยกิเลสละ เวลากิเลสมันล้อคไว้ เวลาจิตสงบเข้ามา สิ่งนี้เป็นสภาวะธรรม สิ่งนี้เป็นความรู้สึกของเรา เราเชื่อมั่น เชื่อมั่น โดยกิเลสไหม

อำนาจกิเลสณะ ในการประพฤติปฏิบัติ เราเข้าใจว่าเราประพฤติปฏิบัติธรรมแล้วนี้ กิเลสจะเปิดโอกาสให้เรา ให้ส่งเสริมเรา ให้เราทำประพฤติปฏิบัติได้ผลนะ กิเลสเป็นสิ่งที่ทำลายตลอดทำลายแม้แต่ความประพฤติปฏิบัติของเรา ทำลายขนาดที่ว่าเรานั่งสมาธิภาวนา เราเดินจงกรมอยู่ กิเลสจะให้เราสะดอกสบาย เป็นไปได้อย่างไร เพราะอะไร เพราะสิ่งที่เราจะทำ มารโง่ มารในหัวใจนะ มันเป็นเรื่องที่อาศัยของเขา

เราเก็บ เรามีสมบัติของเราเห็นใหม่ เราจะต้องเก็บรักษาไว้อย่างดี สิ่งใดที่เป็นสมบัติของเรานี้ถนอมรักษามาก นี้ถนอมรักษาเพราะเป็นของเรา เป็นของเรา นี้ก็เหมือนกัน กิเลสมันอยู่ในหัวใจของเรา มันว่าใจของเราเป็นของมัน เป็นของมันนะ มันถึงคิดว่ามันมีอำนาจมากกว่า แล้วมันฉลาดกว่าเรา เวลาประพฤติปฏิบัติ มันรู้ก่อนเราเพราะอะไร เพราะมันเกิดจากเราไง เราถึงต้องทำ ความสงบของใจ ให้สิ่งนี้สงบเข้ามา ให้กิเลสมันเปิดโอกาสให้การกระทำของเราเกิดขึ้นมา นี้ถ้าเปิดโอกาส ถ้าอำนาจของธรรมเหนือขึ้นมา มันจะมีความสงบได้ อำนาจของธรรมจะเกิดขึ้นมาจากสติ ถ้าเรามีสติ เรายับยั้งไว้ การประพฤติปฏิบัติ การกำหนดพุทโธ ด้วยศรัทธาจริต ถ้าใช้ปัญญาอบรมสมาธิ พุทธจริต ใช้ปัญญานี้มีสติตลอดไป ถ้ามีสติ การก้าวเดินของเราไป มันไม่เหมือนกับสิ่งที่สักแต่จะทำ

สักแต่จะทำ เราว่าเราสักแต่จะทำ เราทำความเพียรกัน เราทำความเพียร ทำเหมือน ถ้าขาดสติ เหมือนสัตว์ เหมือนสิ่งที่มีมันเดินของมัน มันใช้ชีวิตของมัน มันก็เป็นธรรมของมันนะ ธรรมของมันเพราะอะไร เพราะมันทำคุณงามความดีของมัน มันเป็นสัตว์ มันทำได้ขนาดนั้น เราเป็นพระ เราเป็นนักรบ เราจะต้องมีสติสัมปชัญญะของเรา ถ้ามีสติสัมปชัญญะ มันจะยับยั้งสิ่งนี้ได้ ยับยั้ง เห็นใหม่

แม้แต่คำว่า “พุทโธๆ” เรากำหนดพุทโธได้ ๑๐ คำ ๒๐ คำ แล้วแต่ มันจะต่อเนื่องกันไป ถ้าขาดสติ มันขาดสติเราก็เริ่มต้นใหม่ สิ่งที่เริ่มต้นใหม่ เราต้องมีความพยายาม เราต้องมีความตั้งใจ ความพยายาม ความตั้งใจ คืออะไร? คือเจตนา ถ้าเรามีเจตนาแล้วมีสติต่อเนื่องไป นี้มันจะก้าวเดิน มันจะสืบต่อกันไป ถ้าสืบต่อกันไปมันจะซับซ้อนไป ว่านานาโนที่เล็กที่สุด ความรู้สึกของเรานี้เล็กที่สุด ซับซ้อนกันไป ซับซ้อนมันจะขึ้นมา เราจะสร้างสมขึ้นมาให้สิ่งที่มันเป็นฐานของจิตขึ้นมา จิตมันจะจับต้องได้

เวลาจิตสงบเข้ามา มันจะมีสติ สงบเข้ามาขนาดไหนก็รู้สึกตัว รู้สึกตัวทั่วพร้อม ความว่า รู้สึกตัวทั่วพร้อมนี่นะ มันจับต้องได้ มันมีความรู้สึกใจ จิตถึงจับต้องได้ เราผู้ของเราเอง จิตสงบเข้ามา มันจะมีความร่มเย็น ถ้าจิตมันตกวงค์ สิ่งที่เกิดตกวงค์หายไปเลย เราก็เข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นธรรม นี้กิเลสมันเปิดช่องไว้อย่างนี้ ทำให้เราตกคอสะพาน เวลาเราขับรถไปถ้าสะพานนั้นเกิดวาทภัย แล้วพัดจนคอสะพานขาดไป เราไม่เข้าใจ เราขับรถไป เราตกคอสะพานนั้น เราข้ามไปไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน เจตนา เจตสิก มันจะเข้าถึงตัวจิต เวลาจิต พลังงานของจิตส่งออกมาจากขันธุ์ มันเจตนาของมันจะส่งออกมาที่ขันธุ์ ขันธุ์นี้ถ้ามีกิเลส จิตนี้มีอวิชา ออกไปที่ขันธุ์ก็เป็นสายทางให้มารนี้ออกไปหาเหยื่อ ออกไปหาเหยื่อในรูป รส กลิ่น เสียง สิ่งที่มีรูป รส กลิ่น เสียง เราไปแบกรับภาระเขาเอง รูป รส กลิ่น เสียง มันมีมาแต่โดยธรรมชาติของเขา

เสียงแล้วแต่คนจะคิดประดิษฐ์ขึ้นมาขนาดไหนก็ได้ สิ่งต่างๆ เสียง ถ้าเขาบวกเข้าไปเป็นรหัสขึ้นมา มันก็เป็นภาษา สิ่งทีภาษาที่สื่อความหมายกัน สื่อความหมายไปมันก็เป็นการตีความ เขาพูดเจตนาดี เราเข้าใจว่าเขาว่ากล่าว ว่าร้ายเรา เราก็มีความเจ็บปวด เวลาออกมามันออกไปยึดมันรูป รส กลิ่น เสียง แล้วเอาไฟมาเผาใจของตัวเองโดยกิเลสนะ กิเลสมีอำนาจในหัวใจของเราเห็นไหม

การประพฤติปฏิบัติมันก็บิดเบือนแล้วมันก็ยังไปเอายาพิษ เอาสิ่งต่างๆ เข้ามาเหยียบย่ำหัวใจของเรา แล้วเราประพฤติปฏิบัติ เราว่าเป็นเราๆ สิ่งที่เป็นเราๆ มันถึงจะต้องมีสติยับยั้งไว้ก่อน ถ้าเรายับยั้งอย่างนี้เพื่ออะไร เพราะสิ่งนี้เป็นธรรมชาติใจ สิ่งนี้เป็นเรื่องของอาการเกิดดับของใจ แล้วกิเลสมีอำนาจเหนือกว่า มันก็เอาสิ่งนี้ออกไปหาเหยื่อของมัน เอามาป้อนเรา เรากินของแสลงเข้าไป แล้วจิตนี้มันจะตั้งมันขึ้นมาได้อย่างไร

แม้แต่ประพฤติปฏิบัติ มันก็ตกวงค์ มันก็ทำให้จิตนี้ไม่มีสติสัมปชัญญะ เราต้องฝึกฝน ฝึกฝนเริ่มต้นตั้งแต่ไม่ให้ขาดช่วง ถ้ามีขาดช่วงขนาดไหน เราเริ่มต้นใหม่ สติเราตั้งเริ่มต้นใหม่ สตินี้ฝึกได้ ถ้าเราฝึกสติขึ้นมา สติมันอยู่ในมรรค ๘ มีสติ ถ้าสติพร้อมขึ้นมา ความเพียรก็เป็นความเพียรชอบ ความเพียรชอบคืองานของเรา ถ้างานของเราชอบขึ้นมา งานของเราชอบ งานจากภายในนะ งานอาบเหงื่อต่างน้ำจากภายนอก เขาอาบเหงื่อต่างน้ำขึ้นมา เขาก็ยังพอใจทำกัน พอใจทำเพราะมันเป็นหน้าที่ มันเป็นสิ่งที่การกระทำ แต่ขณะที่ประพฤติปฏิบัติ เป็นงานอันละเอียด ที่ว่ามีศรัทธาๆ ศรัทธาตรงนี้ ถ้าไม่มีศรัทธา ไม่มีมีความเชื่อ เราจะตั้งจิต สติของเราได้อย่างไร

เวลาเราเดินอยู่โดยธรรมชาติของเขา มีความสะดวกสบาย นั่งที่ไหนก็มีความร่มเย็นเป็นสุข เวลานั่งขัดสมาธิ จะทำความสงบของตัวเอง กิเลสมันจะต่อต้านทันทีเลย เหมือนเด็กๆ เห็นไหม เด็กๆ ปล่อยให้เขาเล่นตามธรรมชาติของเขา เขาจะมีความเพลินของเขานะ เด็กให้เขานั่งโดยปกติให้เรียบร้อย อยู่ไม่ได้นานหรอก

จิตก็เหมือนกัน จิตสภาวะแบบนี้มันคืนรนของมัน มันคืนรนของมัน องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปรียบจิตนี้เหมือนช่างสารที่ตักมันนะ เวลาช่างตักมันเราจะบังคับมันอย่างไร เพราะมันตักมัน มันไม่ยอมรับสิ่งใด มันจะอาละวาด จิตนี้ก็เหมือนกัน มันอาละวาด แต่เราไม่รู้ เราไม่เห็นเพราะมันคิดขึ้นมา เราก็พอใจไปกับมัน แล้วเรามานั่งขัดสมาธิ เราให้ความสงบของใจ สิ่งนี้มันเป็นการโต้แย้งกับกิเลส โดยสัญชาตญาณของกิเลสมันมีอำนาจ มันต้องการความสะดวกสบายของมัน มันจะคิด มันจะแสวงหาอย่างไรของมัน มันก็ธรรมชาติของมัน แต่มันไม่ใช่เรา ไม่ใช่เราเพราะมันเอาสิ่งต่างๆ เข้ามาให้โทษแก่เรา

แต่เราจะประพฤติปฏิบัติ มันก็เบี่ยงเบนว่าสิ่งที่มันทำอย่างนี้ เป็นธรรมๆ ไร ถ้าเป็นธรรม มันต้องมีสติ ถ้าเป็นธรรมมันต้องมีความร่มเย็นเป็นสุข ความร่มเย็นเป็นสุข จิตมันจะสงบเข้ามา ขนาดไหน ถ้ามันเข้าวิปัสสนาไม่ได้ นี่คือการคิด

ถ้าการคิดของเรา เราคิดหมายถึงว่า จิตมันไม่เข้าใจ มันไปสงบเข้ามา ถึงว่าสิ่งนี้เป็นสภาวะธรรม พอสภาวะธรรมแล้วกิเลสมันสวมรอยนะ มันจะเกิดนิมิตต่างๆ ขึ้นมา แต่เกิดนิมิตเห็นสภาวะต่างๆ แล้วปล่อยให้เข้ามาชั้นหนึ่ง มันก็ว่านี่โศดาบัน สกิทาคา อนาคา มันอ้างอิงไปหมด นี่คิด คิดจนหลง หลงจนไม่เข้าใจสภาวะความจริงของความรู้สึกของเรา เราไปอ้างอิงธรรมเฝ้าว่าสภาวะแบบนี้เป็นธรรมๆ ขึ้นมา แล้วเราก็สวมรอยไปเห็นไหม กิเลสมันสวมรอยในการประพฤติปฏิบัติของเรา เราว่าเราจะประพฤติปฏิบัติ จะฆ่ากิเลส นี่กิเลสมันมีอำนาจเฝ้า อำนาจของกิเลสนี้ร้ายกาจนัก ทั้งๆ ที่ว่าเป็นนักรบ

คูลี คูที่นักรบ ทหารเขาจะออกรบ เขาต้องฝึกฝนวิชาการของเขา เขาต้องฝึกทฤษฎีของเขา เขาต้องฝึกฝนมาเป็นหลายๆ ปีนะ กว่าเขาจะออกรบได้ นี่ก็เหมือนกัน เราจะออกรบกับกิเลส เราพยายามจะทำความสงบของใจเข้ามานี้มันอยู่กับเรา ทหารนะ เวลาเขาทำสงครามกัน เขาต้องมีการข่าว เขาต้องส่งคนเข้ามาสอดแนม นี่เขาส่งเข้ามาเพื่อจะให้รู้การเคลื่อนไหว เขาจะได้ทำลายจาก

ข้างใน แต่ในการรบของเรา กิเลสมันอยู่กับเรามาตั้งแต่เริ่มต้น เริ่มต้นเพราะการเกิด จิตนี้มีกิเลส มี อวิชชามันขับเคลื่อนไป มันถึงเกิดในสถานะต่างๆ

แล้วในปัจจุบันนี้เกิดในสถานะของมนุษย์ แต่เพราะเรามีอำนาจวาสนา เราถึงพบ พระพุทธศาสนา ถ้าพบพระพุทธศาสนาโดยประเพณีวัฒนธรรมก็อย่างหนึ่ง พบพระพุทธศาสนา โดยที่ว่าเป็นศาสนวัตถุ ศาสนพิธี ศาสนบุคคล นี่มันเป็นศาสนา แต่เป็นขึ้นเป็นส่วน แต่ตัวจริงของศาสนา ธรรมและวินัย

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ ถ้าเราตายไปแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วจะฟังใคร จะฟังใคร ให้ฟังธรรมและวินัย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ไว้ใจสิ่งใดๆ เลยเพราะชีวิตของมนุษย์ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ นิพพานไปก่อนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วย

แล้วขณะนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้ พระกัสสปะมีอายุ พรรษาเท่ากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อายุเท่าแต่บวชทีหลัง พยายามให้หลักการ ให้ต่างๆ เพราะอะไร เพราะพระกัสสปะจะมาสังคายนา สังคายนามาเป็นร้อยกรองขึ้นมา เป็นพระไตรปิฎก นี่ธรรมและวินัย นี่ตัวศาสนธรรม

แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา สิ่งนี้เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยังไม่เป็นธรรมของเราหรอก ถ้าอำนาจของธรรมเรามีนะ มันจะทำให้การประพฤติปฏิบัติของเราอยู่ในร่องในรอย สิ่งใดที่เกิดขึ้นกับหัวใจของเรา อำนาจของกิเลสมันสอดแทรกขนาดไหน เราต้องใช้สติ ต้องใคร่ครวญไง ถ้าเราใคร่ครวญ เราพลิกแพลงในหัวใจของเรา พลิกแพลงนะ

เวลาจิตเสื่อม คนที่ประพฤติปฏิบัตินะ ภิกษุ ครูบาอาจารย์ของเราต้องเจอภาวะแบบนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเจอภาวะแบบนี้ ๖ ปีนะ เจริญแล้วเสื่อมๆ เพราะอะไร เพราะมันไม่เข้าวิปัสสนาไง ถ้าไม่เข้าวิปัสสนา ไม่ได้ทำลายกิเลส กิเลสไม่ได้หลุดออกจากใจไปเลย แม้แต่เป็นกระพี้ ก็สิ่งที่เป็นเชื้อโรคในหัวใจ ก็ต้องมีภาวะแบบนี้ มันต้องแสดงอาการของมัน

ขณะที่กิเลสแสดงอาการ เหมือนไฟ ไฟถ้ามันเกิด มันเผาบ้านเผาเรือน มันเผาทำลายหมดนะ แต่ถ้าเราเป็นธรรมขึ้นมา เราก็ต้องซ่อมแซม ต้องต่อสู้ ต้องขับสมของเราขึ้นมาเห็นใหม่ นี่สิ่งนี้เป็นสภาวะธรรม กับสภาวะกิเลสในหัวใจของเรา เวลาประพฤติปฏิบัติมันจะได้แย้งกัน มันจะขัด

จะเคลื่อนกัน มันจะโต้แย้งกันในหัวใจของเรา อำนาจของสิ่งใดนี้มีอำนาจเหนือกว่าละ นี่สิ่งนี้รวมลงอยู่ที่ใจทั้งหมด

อำนาจของธรรมก็เกิดจากจิตเพราะจิตวิปัสสนา จิตไคร่ครวญ จิตใช้ปัญญา นี่เป็นธรรมอำนาจของกิเลสมันก็ไขว้เขว ทำให้ไขว้เขว ทำให้สั่นเท่ ทำให้สงสัย นี่อำนาจของกิเลส เห็นใหม่ อำนาจของกรรมคือสภาวะของที่จิตเกิดมาเป็นตัวเป็นตนเรานี้ไง การกระทำสิ่งที่อำนาจของกรรม ถ้าเราทำดี เราฝืนกิเลส โดยสติสัมปชัญญะ เราจะฝืนไปตลอด นี่อำนาจของกรรม กรรมคือการกระทำ ทำดีไป ทำดีไปก็ให้อำนาจของธรรมมีอำนาจเหนือกว่า

ถ้าอำนาจเหนือกว่า มันก็อยู่ในความสันติวิสุทธิโก มันอยู่ในความรู้สึกรู้สึกของเรา นี่ใช้ปัญญาไคร่ครวญ ถ้าใช้ไคร่ครวญอย่างนี้ สงบขนาดไหนก็แล้วแต่ ความสงบอย่างนี้ มันสงบชั่วคราวนะ ถ้ามีสติสัมปชัญญะ เราประคองจิตนี้อยู่ จิตนี้ประสพอย่างนี้ แล้วถ้าเรามีสติ แล้วเราฝึกฝนจนชำนาญนะ กำหนดเมื่อไหร่ก็มีความสงบได้ตลอดไป นี่ถ้ามีความชำนาญ

เวลาจิตเราสร้างเหตุ กำหนดพุทโธๆ มันสงบได้ขนาดไหน เราต้องจำเหตุไว้ เหตุ ปฏิปทา เครื่องดำเนิน ถ้ามีปฏิปทาเครื่องดำเนิน เราจะเข้าถึงตัวของจิตได้ ถ้าปฏิปทาเครื่องดำเนินของเราเราออกนอกกลุ่มนอกทาง เวลาประพาศปฏิบัติออกนอกกลุ่มนอกทาง มันจะเกิดได้แล้วแต่จริตนิสัย ถ้าเกิดนิमित เกิดเห็นสภาวะต่างๆ

เรามัววัด เราผ่านสิ่งใดมาบ้างละ ถ้าเราเห็นสิ่งข้างทาง เห็นสิ่งที่ข้างทาง แสงสีเสียง สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่เราสนใจ เราจะแะอยู่นั้น เราจะไม่มาถึงวัดนี้ได้ เราจะเข้าถึงความสงบของใจก็เหมือนกัน เกิดนิमितก็วาง เกิดสิ่งใดๆ รับรู้แล้ววาง รับรู้เพราะสิ่งที่เกิดขึ้น เพราะจิตมันรู้สติสัมปชัญญะพร้อม สติพร้อม สิ่งอะไรเกิดขึ้น รู้หมด ถ้าเกิดโดยไม่รู้สติมันอยู่ที่ไหน รู้แล้ววาง รู้แล้วไม่สงสัย ถ้ารู้แล้วสงสัย อย่าออกไป นั่นแหละธรรมดา

ธรรมชาติของการมี ธรรมชาติของจิตที่มันสร้างสมบุญญาธิการมา มันจะมีนิमितอย่างนั้น ใจ แล้วเราก็กออกไป นี่ครอบเหมือนเดิม ครอบเหมือนของจิตที่มันมีอยู่นี้ เราค้นคว้าอยู่นี้ อยู่กับธรรมชาติไป

สภาวะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องย้อนกลับ ต้องทวนกระแสเข้ามาตลอด ถ้าทวนกระแส ทวนกระแสเข้าไปที่ตัวจิต ถ้าเข้าไปถึงตัวจิต นี่คือตัวพลังงาน เราออกไป

เที่ยวเล่น ออกไปมหรสพ ไปดูมหรสพต่างๆ เขามีการละเล่น มีการฟ้อนรำ คนที่ชอบเห็นแล้วจะเพลิดเพลิด สิ่งที่เพลิดออกไป นี่เวลาจิตมีนิมิตของมันเหมือนกัน เราออกไปดู ออกไปดูนิมิต แต่ถ้าเราย้อนกลับเข้าไปที่ใจเรา มันจะเข้าไปความสงบนี้ นี่ทวนกระแส ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่างกับโลกตรงนี้

โลก เห็นใหม่ ส่งออกไป ต้องทางวิชาการ ต้องมีการวิเคราะห์วิจัย ต้องการศึกษา สิ่งที่ศึกษานั้นศึกษาแบบโลก แต่ถ้าศึกษาแบบธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ต้องสงบเข้ามาก่อน พอจิตสงบเข้ามาถึงถึงฐาน เข้าถึงฐาน ถ้ามีอำนาจวาสนา มันจะเห็นสภาวะกาย กายที่เห็นสภาวะกาย ใครเป็นคนเห็น จิตนี้เป็นคนเห็นใจ ถ้าจิตนี้เป็นคนเห็น นี่มันปลดล็อกได้นะ ถ้ามันปลดล็อกไม่ได้ ถ้าติดในโพธิสัตว์นะ ติดในอำนาจวาสนา จะไม่เข้าตรงนี้ จะเป็นฉนวนโลกีย์ตลอดไป

แต่ถ้าเราใช้ปัญญาใคร่ครวญ สิ่งนี้มันอภิปุญญา การเกิดตายต่อไปข้างหน้าก็จะเป็นสภาวะแบบนี้ ถ้าเราแก้กิเลสได้ เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็พระอรหันต์เหมือนกัน สาวก-สาวกก็พระอรหันต์เหมือนกัน ต่างกันที่บารมี ต่างกันที่ปัญญากว้างขวางต่างกัน แต่ถ้าใช้ปัญญาแก้ไขกิเลสอย่างนี้ มันจะทำให้มีความสุขวิมุตติสุขเหมือนกัน ถ้าปัญญามีอย่างนี้เกิดขึ้น มันจะเข้าไปในอริยมรรค

แล้วถ้าเข้าอริยมรรค ถ้าเริ่มต้นวิปัสสนาไป เจอกายสภาวะแบบใด เจอกายโดยธรรม เจอกายโดยตาของใจ ใช้ปัญญาใคร่ครวญ ใคร่ครวญในกาย ในกายของเรา ไม่ออกจากผิวหนังเราไป แต่ถ้าเราเห็นกายจากข้างนอก เห็นสิ่งที่เป็นกายจากข้างนอก มันเป็นสภาวะแบบข้างนอก เห็นใหม่ กายนอก กายนอก-ภายใน

กายนอกคือกายที่สัญญาอารมณ์ส่งออกไป จากกายนอกมันจะปล่อยวางเข้ามา ถ้าเราพิจารณาจากกายนอกจิตมันจะปล่อยสิ่งนั้นเข้ามา เข้ามาเป็นสมถะ แต่ถ้าเห็นกายโดยหัวใจของเรา เห็นสภาวะแบบนี้ แล้วใคร่ครวญอยู่ในกายของเรา

ถ้าเราจะเดินเที่ยวในกายนคร ผม ขน เล็บ ฟัน หนังต่างๆ จิตสภาวะแบบนี้หมุนเวียนอย่างนี้ ถ้าหมุนเวียนอย่างนี้ สิ่งที่หมุนเวียนอย่างนี้ นี่โลกนี่คือเรา ร่างกายของเราคือเรา จิตนี้อยู่ในโลกนี้ เราใคร่ครวญในโลกของเรา ถ้าใคร่ครวญแบบนี้ ความเห็นสภาวะแบบนี้ นี่เห็นสภาวะไป

แล้วจิต ถ้าใครครวญไปด้วยวิปัสสนา มันจะเกิดกำลัง เกิดปัญญา เกิดความรู้แจ้ง เกิดสิ่งต่างๆ มันจะสลัดตั้งเวทไ

สิ่งที่อยู่ในร่างกายนี้ ปัญญาใครครวญไปในร่างกายนี้ เกิดปัญญาขึ้นมา มันจะเริ่มปล่อยวาง การปล่อยวาง ปล่อยวางอะไรล่ะ? ปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่นไง ปล่อยวางความเห็นผิดใจ นี่ปัญญาอย่างนี้ต่างหากเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาการปล่อยวางอย่างนี้ออกมา พอสงบออกมา พอปล่อยวางไป จิตเข้าไปสู่ความสงบ มันจะแว้งว้าง มันจะปล่อยวาง กิเลสมันจะเบาบางลง สิ่งนี้เวลาออกจากสมาธิมา เห็นสภาวะต่างๆ ของร่างกายของโลกเขา มันไม่ออกไปรับรู้นะ เพราะอะไร

เพราะเรื่องของร่างกายเรานี่ มันก็เป็นเรื่องแสนที่จะหนักหนาสาหัสสาครรจ์ เพราะเราหลงในร่างกายนี้ เราถึงต้องเกิดต้องตายอยู่สภาวะแบบนี้ แล้วเรื่องของคนอื่นเขา เราจะไปรับรู้เรื่องของเขา สิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่เป็นภาระรุงรังที่เราจะแบกรับเขาไม่ได้ สิ่งที่เราแบกรับไม่ได้ มันถึงจิตไม่ออกไปรับรู้ไง เห็นไหม ถ้าวิปัสสนาอย่างนี้ ปัญญาเกิดขึ้นอย่างนี้ นี่อำนาจของธรรมเกิด

“อำนาจของธรรม” สิ่งที่มีอำนาจของธรรม การกระทำ อำนาจของกรรม การกระทำนั้นมันจะเข้าไปทำลายกิเลสออกไปเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป ถ้าวิปัสสนาไปบ่อยครั้งเข้าๆ รวมขนาดไหน อย่าให้กิเลสมันสอดแทรกเข้ามา ถ้าสอดแทรกเข้ามา รวม ปล่อยวาง สิ่งที่ปล่อยวาง แต่มันไม่ขาด ถ้ามีความประมาท เวลาถ้าจิตเสื่อมนะเพราะอะไร เพราะมันเป็นตทัตถคปทาน มันปล่อยวางชั่วคราว พอสิ่งที่ปล่อยวาง มันก็แว้งว้าง มีความสุข ความสุขมาก แล้วอำนาจของกิเลสมันมีอำนาจเหนือกว่าว่าสิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม

ถ้าคนที่เป็นหนี้ เราใช้หนี้ ยังไม่ใช้หนี้เขาหรือใช้หนี้เขาแล้วสิ่งนั้นมันยังไม่จบสิ้น กระบวนการ เราใช้หนี้เขา แต่ใช้หนี้ยังไม่จบสิ้น ใช้หนี้ไม่ครบจำนวน ถ้าใช้หนี้ไม่ครบจำนวน เราปล่อยไว้ ดอกเบี้ยมันก็ทบขึ้นมา มันก็เหมือนกับหนี้เก่าเดิม หรือหนี้พอกพูนมากขึ้นกว่าเดิม ตทัตถคปทานมันปล่อยวาง สิ่งที่ปล่อยวาง ปล่อยวางแต่มันอำนาจของกิเลสมันเหนือกว่า มันบิดเบือนไป เราก็จะเข้าใจเห็นไหม นี่ติด

สิ่งที่ติด ติดคือจิต จิตจะทำให้เจริญแล้วเสื่อม มันไม่สมุจเฉทปทาน เราถึงต้องใคร่ครวญบ่อยครั้งเข้า ถ้าใคร่ครวญนะ ใคร่ครวญบ่อยครั้ง เอาอะไรใคร่ครวญ? ต้องเอาจิตใคร่ครวญ แล้วจิตอยู่ไหน? ในเมื่อมันเสื่อมหมดไปต่อหน้าต่อตา เราจะเอาอะไรไปใคร่ครวญล่ะ เราก็ต้องทำความเข้าใจของเรารู้อย่างนี้ นี่สมถกรรมฐานสำคัญอย่างนี้ไง ถ้าสมถกรรมฐานเพราะการใคร่ครวญต้องเอา

จิตใคร่ครวญ เอาสิ่งที่กิเลสมันบอกว่าตัวจิตนี้มันหลง มันไม่เข้าใจตามสัจจะความจริง แล้วอำนาจของกิเลสมันมีอำนาจมากกว่า มันก็ใคร่ครวญไปโดยที่ว่ามันไม่สมควรแก่ธรรม

ถ้าไม่สมควรแก่ธรรม ดันเคาธรรม มันก็เป็นสภาวะธรรมคันเดา จะเว้งว้าง จะปล่อยวางขนาดไหน สิ่งที่ว่าเป็ความว่างเพราะอาการของใจมันเป็ความว่างอยู่แล้ว มันเป็นามธรรมอยู่แล้ว ถ้าสิ่งที่เป็นนามธรรมแล้วกิเลสมันสวมรอยเข้าไป มันก็ตีความได้ มันก็ว่าสิ่งที่ว่าเป็ความว่างอย่างนั้น แต่มันไม่มีเหตุมีผลไ้ เราถึงต้องกลับมาทำสมถกรรมฐานขึ้นมาเพื่อให้สิ่งที่ควรแก่การงาน

จิตเป็นพื้นฐานของตัวหลง เราต้องเข้าไปทำความเข้าใจเข้ามาถึงตัวจิต ถ้าถึงตัวจิตแล้วถ้ามีกำลังออกวิปัสสนาใหม่ ออกไปวิปัสสนาใคร่ครวญในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม สภาวะแบบนี้ใคร่ครวญบ่อยครั้งเข้า นี่ถ้าจิตสงบขึ้นมา กำหนดได้นะ ให้พูให้พองขนาดไหนก็ทำได้ สิ่งที่ได้ ทำได้เพราะอะไร เพราะเรามีกำลัง ถ้าจิตมีกำลังสภาวะแบบนี้ นี่อำนาจธรรมมีอำนาจเหนือขนาดนั้นนะ อำนาจธรรมมันมีอำนาจเหนือกว่ากิเลสของเรา มันมีอำนาจสิ่งที่ว่าควบคุมใจตัวนี้ได้ แล้วกระบวนการของการเคลื่อนไหวไป การวิปัสสนาไป นี่ธรรมจักรมันเกิด

สิ่งที่ธรรมจักรมันวิปัสสนาไป มันปล่อยวาง นี่มันซึ่งใจมากนะ ขณะที่เป็อำนาจของกิเลสในการวิปัสสนา นี่ปล่อยเหมือนกัน แต่ความรู้สึกไม่เป็อย่างนี้ ความรู้สึกออกมาแล้วมันเป็ปกติไ้ แต่ถ้าเป็อำนาจของธรรมนะ เวลาปล่อยวางออกมาแล้วมันจะไม่ออกไปยุ่งข้างนอก มันหดสั้นเข้ามา จิตมันจะหดสั้นเข้ามา หดสั้นเข้ามาถึงที่สุด จากดทั้งคปทาน ต้องซ้าแล้วซ้าเล่า มันจะเป็สมุจเฉทปทาน

สิ่งที่สมุจเฉทปทาน พิจารณากาย สภาวะกาย พิจารณาไปถึงกาย พอกายเป็น้ำก็จะเป็นน้ำ มันจะรวมตัวกันจนไม่มีสิ่งใดแยกออกไป นี่กายเป็กาย จิตเป็จิต ทุกข์เป็ทุกข์ จิตรวมลงอีกต่างหากนะ สักแต่ว่ารู้ สักแต่ว่า ปล่อยวางหมด แล้วความล้งเลสงสัยในสภาวะธรรมแบบนี้ไม่มี เพราะต่างอันต่างจริง กายก็จริงของกาย จิตก็จริงของจิต ทุกข์ก็จริงของทุกข์ สภาวะต่างอันต่างจริง แยกออกจากกัน นี่สิ่งที่เป็อำนาจของธรรมทำได้ขนาดนี้

สิ่งที่ทำได้ขนาดนี้มันเป็เครื่องยืนยัน เป็สันติภูริโก ไม่บอกกล่าว ไม่ถามใคร แต่เป็ความจริง เว้นไว้แต่มีครูมีอาจารย์ ตรวจสอบ รายงานครูบาอาจารย์ ถ้าครูบาอาจารย์ฟังสิ่งที่เป็ความจริง มันจะเห็นจริงของมันเพราะอะไร เพราะมันมีเหตุมีผล มันสมุจเฉทปทาน สิ่งที่ขาด

ออกไป ภายนี้ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย ไม่ต้องให้ใครบอกหรือ “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็น
 ธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับเป็นธรรมดา” มันเป็นธรรมดาของมัน เป็นธรรมดา เห็นใหม่ ต่างอัน
 ต่างจริงโดยสภาวะธรรม

แต่ร่างกายของเรามันต้องเปื่อย มันต้องแยกย่อยสลายไป เวลาแก่เฒ่าขึ้นมา หรือคน
 เสียชีวิตไป ร่างกายก็เป็นสภาวะของมัน มันจริงตรงไหน มันจริงตามธรรมชาติไป มันจริงที่มันเกิด
 ขึ้นมาอาศัยกันชั่วคราว มันอาศัยอาหารของมันอยู่ มันมีชีวิตอยู่ที่หล่อเลี้ยงกันไป นั่นเป็นความจริง
 ของเขา แต่ขณะที่นี้เป็นเรื่องจริงของโลก เรื่องจริงของธรรมชาติ แต่เรื่องจริงของธรรมมันเป็น
 ปัจจุบันในขณะนั้น มันปล่อยวางขนาดนั้น จิตดวงนี้ปล่อยสิ่งนี้ออกมา มันถึงมีหลักมีเกณฑ์ไป

ถ้าจิตมีหลักมีเกณฑ์ ต้องวิปัสสนา ยกขึ้นวิปัสสนา ไม่ให้มันไปลือกไวนะ ถ้าจิตไปลือกไวนะ
 จิตมันคิด เรื่องของจิตนี้มหัศจรรย์มาก ถ้าคิด เราเข้าใจว่าสิ่งนี้มันเป็นธรรม พอมันคิดขึ้นไป
 มันจะปลดไม่ได้ ปลดไม่ได้เพราะอะไร เพราะกิเลสมันมีอำนาจเหนือกว่าไป เราต้องใช้ปัญญาเข้า
 ไปแก้ไข สิ่งที่แก้ไขนะ แก้ไขทำความสงบของใจเข้ามา แล้วเทียบออกไป เทียบออกไปในเรื่อง
 ของกายนะ มันจะมีความรู้สึก นี่มันมีกิเลสอยู่

กิเลสนะ ถ้ามีของแสงเข้าไป เหมือนเชื้อโรค เชื้อโรคถ้ามีของแสง มีสิ่งต่างๆ ที่เข้าไป
 เชื้อโรค เชื้อโรคนี้จะลุกลามขึ้นมา นี่เหมือนกัน ถ้าเราเอากายเอาจิตเข้าไปเทียบในหัวใจ มันจะมี
 ความรู้สึก ถ้ามีความรู้สึก เราจิตสงบเทียบกับความรู้สึก ความรู้สึกเกิดจากใครล่ะ? เกิดจากจิตไป
 คนตายไม่มีความรู้สึกหรือ ถ้ายังมีจิตอยู่ จิตยังมีวิชาอยู่ เทียบเข้าไป เพราะมันมีเชื้ออยู่ มันจะ
 ตอรับ ถ้าตอรับ สติมันจะจับได้ ถ้าจับได้นี่คือการวิปัสสนาต่อไป

นี่เราปลดลือกได้ ปลดลือกของกิเลสไป กิเลสมันจะลือกไวนะว่านี่คือธรรม นี่คือธรรม ถ้า
 เราปลดลือกได้ เราก็ไม่คิด ไม่คิดด้วยปัญญาของเรา มันจะใคร่ครวญของมันไปนะ ใคร่ครวญโดย
 ปัญญา ไม่ใช่ใคร่ครวญโดยกิเลส ถ้าใคร่ครวญโดยกิเลส เห็นใหม่ อำนาจของกิเลสมันก็ทำให้เรา
 ล้มลุกคลุกคลานนะ

ในการประพฤติปฏิบัติเรา อดนอนผ่อนอาหารเพื่ออะไรล่ะ? เพื่อไม่ให้กิเลสมันมีกำลังไป
 นี่พูดถึงกิเลส คำก็กิเลส สองคำก็กิเลส มันเป็นเรื่องที่ว่าข้าซาก ข้าซาก สิ่งที่ว่า “ข้าซาก” พูด
 ขนาดไหนมันก็ไม่ข้าซากเท่าความคิดเรานะ ความคิดเราข้าซากกว่านี้อีก นี่ความคิดข้าแล้วข้าแล้ว
 ที่คิดอยู่นี้ คิดทำลายตัวเองอยู่นี้ เกิดจากไหนล่ะ แล้วมันเกิดเฉพาะชาตินี้ใหม่ มันเกิดมาทุกภพทุก

ชาติ ก็ไอ้กิเลสตัวนี้ ไอ้ความผูกพันในหัวใจนี้ จนเราเป็นนิสัยอย่างนี้ นิสัยโทสจริต โมหจริต สิ่งนี้ มันหลอกลวงเรามาขนาดไหน

แล้วเวลามันจะเป็นปัญญาขึ้นไป เป็นปัญญาเข้าไปทำลายมัน เป็นปัญญาเข้าไปลดทอนอำนาจของมัน เราก็ไปรังเกียจ เห็นไหม คุณิ กิเลสมันฉลาดขนาดนี้ ฉลาดขนาดที่ว่าจนไม่ให้เราไปเอ่ยชื่อมันเลย ไม่ให้เราไปทำลายมันเลย ไม่ให้เราไปเห็นหน้าของมันเลย ถ้าไม่เห็นหน้า เราไม่เห็นหน้าเขา เราจะไปต่อสู้กับเขาได้อย่างไร เราจะไปแยกแยะ เราจะไปใช้วิปัสสนาญาณเข้าไปทำลายเขาได้อย่างไร

ถ้ามันเข้าไปทำลายได้ มันเข้าไปแยกแยะได้นี้คือปัญญา ถ้าปัญญาอย่างนี้ขึ้นมา นี่อำนาจธรรม อำนาจธรรม ถ้าเกิดขึ้นมาด้วยสติ มันจะมีอำนาจครอบงำกิเลสได้ตลอด แล้วมันจะครอบงำกิเลสในหัวใจของเรา ไม่ต้องไปครอบงำกิเลสของคนอื่นนะ

“จากใจดวงหนึ่ง ให้กับใจดวงหนึ่ง” ใจของครูบาอาจารย์เราชักฟอกมาอย่างนี้ ด้วยปัญญาญาณของใจของครูบาอาจารย์เรา มันต้องผ่านมาอย่างนี้ก่อนไง ถ้าไม่ผ่านจากใจดวงนี้ จะเอาความรู้สึก เอาความรู้อันไหนจะไปสั่งสอนเขา เพราะมันมีคบอดด้วยกัน คนตาบอดกับคนตาบอดจะไปสั่งสอนกัน มันก็จูงกันไปตกทะเลนั่นล่ะ

แต่ถ้าคนหนึ่งหูตาสว่าง เขาเห็นนะ อันนี้เป็นที่วากที่หนามจะหลบหลีก จูงคนตาบอดนั้นไป ถ้าจูงคนตาบอดนั้นไป เรายอมรับไหมว่าตาบอด ถ้าเรายอมรับว่าตาบอด สิ่งที่ครูบาอาจารย์สอนมา เราจับเป็นประเด็นไว้ไง ตั้งสิ่งนี้ไว้ แล้วเราใช้ปัญญาเทียบเคียง

ในกาลามสูตรบอกว่าไม่ให้เชื่อ แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้เชื่อครูบาอาจารย์ แต่มีเหตุมีผลของเราไหม มีประเด็นที่เราจะใคร่ครวญในใจของเราได้ไหม เราไม่เชื่อ แต่เราตั้งเป็นประเด็นขึ้นมาเพื่อจะให้มีการก้าวเดิน เพื่อมีการวิปัสสนา เพื่อการให้เทียบเคียงเข้ามาในหัวใจของเรา มันจะต้องเป็นธรรมของเรา มันต้องเป็นความเห็นของเรา มันต้องเป็นความเกิดของเรา เป็นความรู้สึกของเรา เป็นปัญญาของเรา เป็นการแก้ความสงสัยของเรา

ถ้ามันเป็นสภาวะแบบนั้น เหมือนคนกินข้าว ถ้าเรากินข้าวเข้าไป ข้าวเข้าปากเรา เขาจะบอกว่าเปรี้ยว หวาน มัน เค็มขนาดไหน นั่นเป็นคำพูดจากข้างนอกนะ เวลาสัมผัสลิ้นเรา เราจะรู้เองว่าเปรี้ยว หวาน มัน เค็ม เรารู้ของเราตลอดไป

จิต ถ้ามันวิปัสสนาไป สิ่งที่มีมันจับต้องได้แล้วใคร่ครวญได้ ความปล่อยวางอันนี้มันจะบอกเราเอง ความปล่อยวาง ถ้ามันปล่อยวางอย่างนี้ มันใคร่ครวญอย่างนี้ แล้วมันปล่อยสิ่งนี้ ถ้ากิเลสมันออกมาแล้ว กิเลสมันไม่แสดงตัวนี้ถูกต้อง ถูกต้องก็พยายามใคร่ครวญซ้ำแล้วซ้ำอีก การซ้ำแล้วซ้ำอีก เพราะสิ่งนี้มันเป็นความเคยใจ กิเลสคือความเคยใจ ใจเคยสภาวะแบบนี้ แล้วมันกว่าจะออกนอกกลุ่มนอกรทาง นอกรทางโดยกิเลสไป

สิ่งที่วิปัสสนาปล่อยวางขนาดไหน ปล่อยวางแล้วมันออกไปเทียบเคียง เทียบเคียงสภาวะแบบนั้นก็ย้อนกลับเข้ามาในหัวใจของเรา ย้อนกลับเข้ามาในหัวใจ ทำแล้วทำเล่า ถึงที่สุดนะ ความเป็นสัจจะของมัน เวลาแยกกับจิตแยกออกจากกัน ราบเป็นหน้ากลอง เป็นสัจจะของเขา สิ่งที่ยังอริยสัจจะเหมือนกัน จะวิปัสสนาทางไหน ใช้ปัญญาวิมุตติ เจโตวิมุตติ หรือวิปัสสนากาย เวทนา จิต ธรรม เวลาแยกแยะอย่างนี้ ถ้าแยกแยะอย่างนี้ เว้งว้างมาก ถ้าเว้งว้าง กิเลสมันจะลือคนะ ลือกว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ

แล้วมีความลังเลสงสัย ถ้าสิ่งนี้เป็นธรรม จิตนี้ไปไหน เวลาเกิด เกิดไปไหน เพราะมันเกิดในกามภพไป สิ่งที่เกิดในกามภพ เกิดในเทวดา ในอินทร์ ในพรหม สิ่งที่เกิดนี้อะไรไปเกิดละ ขณะที่ว่างละ สิ่งที่ว่า กิเลสละ อำนาจของกิเลส จะบอกว่าเป็นนิพพาน นิพพานต้องเป็นอย่างนี้ นิพพานต้องมีความรู้สึกอย่างนี้

ความรู้สึกของกิเลสส่วนๆ เลยอยู่ในหัวใจของเรา มันยังบอกว่าสิ่งนี้เป็นนิพพานได้ ถ้าเป็นนิพพานเพราะกิเลสมันจะให้จิตนี้ไปเกิดในอำนาจของมัน ถ้าเกิดในอำนาจของมัน เพราะยังเกิดอยู่ กิเลสมันก็ยังมีความพอใจของมัน แต่ถ้าเราชำระของมันนะ มันจะมีแรงต้านนะ แรงต้านเห็นไหม คำว่า “แรงต้าน” คือการประพฤติปฏิบัติ มันไม่เข้าอริยสัจ มันถึงลือคไว้อยู่ในอำนาจของกิเลสไป

อำนาจกิเลส แม้แต่ผู้ที่ละกายกับจิตนี้ราบเป็นหน้ากลอง ก็ยังติดมันได้ ครูบาอาจารย์ ถ้ามีคุณธรรม สิ่งนี้จะเข้าใจเพราะอะไร เพราะการขึ้นบันไดใจ เราจะขึ้นบ้านนะ ขึ้นบ้าน เราต้องก้าวขึ้นบันได ขึ้นไปจนถึงบ้าน แต่เขาอยู่ที่บันได เขาอนอยู่คาบันไดนั้น เขาวานี้คือบ้านของเขา แต่เขาไม่รู้เลยว่าสิ่งนี้มันเป็นบันไดนะเพราะอะไร เพราะจิตเขาไม่เคยเห็นบ้านไป เขาไม่เคยขึ้นถึงบ้าน เขาไม่เคยได้รับความสุขในบ้านของเขา ความสุขแค่บันได ก็ดีกว่าคนที่เขาอนอยู่บนถนนหนทาง ที่เขาไม่มีทางไป

สิ่งที่เป็นวัตถุ ถ้าเปรียบเทียบแล้วมันเห็นภาพชัด แต่เวลาจิตมันเป็นนะ มันเป็นนามธรรม มันมีความเห็นของมัน มันยึดของมัน มันถือของมันไว้อย่างนั้นนะ ถ้าเรามีปัญญา มีอำนาจ วิชา มันจะรื้อค้นของมันนะ สิ่งที่รื้อค้น รื้อค้นเพราะอะไร เพราะสติปัญญา ๔ เพราะอริยสัจ สิ่งที่อริยสัจ เราจับต้องสิ่งนี้ได้ ถ้าจับต้องสิ่งนี้ได้ เราใคร่ครวญสิ่งนี้ มันเทียบเคียงได้ เทียบเคียง แล้วย้อนกลับมาในพระไตรปิฎกนี้ มรรค ๔ ผล ๔

ถ้ามรรค ๔ ผล ๔ เราจะย้อนกลับมา การปล่อยวางโดยอริยสัจ โดยที่ร่างกายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ มันปล่อยวางอย่างไร ถ้าปล่อยวางอย่างนี้ นี่ผลสภาวะแบบนี้ แล้วเวลากายกับจิต แยกออกจากกัน แล้วสิ่งข้างหน้ามันไม่มี มันจะเป็นธรรมได้อย่างไร

มันเป็นธรรม มันเป็นธรรมโดยกิเลสแอบอ้าง มันเป็นธรรมโดยสิ่งที่อำนาจของกิเลสมันยังมีกำลังอยู่ มันก็ทำให้เราลืมหืมสติให้มันเชื่อมสภาวะแบบนั้น แต่ถ้าเราใคร่ครวญ เราเอากายกับจิตนี้ มาแนบไว้ที่ความรู้สึก เอาจิตมาแนบกับความรู้สึก คือเอาความรู้สึกมันไป แนบกับความรู้สึกมาแนบกับพลังงานตัวนี้ ถ้าพลังงานตัวนี้แนบอยู่ มันเกิดได้ เพราะอะไร

เพราะขณะที่เราเย็นระยะห่างของจิต ออกไปเอารูป รส กลิ่น เสียง นี่คือการเรื่องของโลก เวลาเข้ามาเรื่องของสภาวะกายภายใน นี่มันทำลายโลก ทำลายสักกายทิฐิ ความเห็นของจิตที่มันไปติดในกาย พอมันระยะเข้ามา มันจะย่นกายกับจิตนี้แยกออกจากกัน กามราคะ ปฏิฆะอ่อนลง อ่อนลงเพราะอะไร อ่อนลงเพราะสิ่งนี้มันไปติดที่ติดเราก่อน แล้วมันไปติดเขาซะใหม่ เราทำความเข้าใจว่ามันติดเรา ร่นกลับมา ถ้าจิตนี้เอากายมาแนบ ตรงนี้แหละเป็นกามราคะ

สิ่งที่เป็นกามราคะ มันจะทำให้หัวใจหวนไหวมาก ถ้ามันปลดปล่อยของกิเลสได้นะ กิเลส มันจะลืมหืมหัวใจไว้ ในการประพฤติปฏิบัติ เริ่มต้นตั้งแต่สัมผัสลูกลูกหลาน มันมีคบอด หัวใจมีคบอดเลย จับต้นชนปลายไม่ถูกเลย แต่เวลาชำระกิเลสเข้ามาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา กิเลสมันยังลืมหืมหัวใจไว้เป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา เวลาเราปลดปล่อยอย่างนี้ได้ เข้าไปเห็นกามราคะนะ มันจะมีความขบpongsyongเกล้าในหัวใจของเรา

สิ่งที่ว่ามันเป็นความว่างๆ เวลาไปเจอขึ้นมาในหัวใจ มันเป็นเชื้อโรค เห็นใหม่ กามโอมะ เพราะสิ่งนี้เอง มนุษย์ สัตว์ ในวัฏฏะนี้ เพราะสิ่งนี้ทำให้เกิดให้ตาย เพราะสิ่งนี้เป็นสัตตชาติญาณของจิต จิตมันมีการเสพกามในตัวมันเองสภาวะแบบนี้ มันถึงเป็นกามโอมะ มันถึงจะเกิดในกามภพไป

ถ้ามันเกิดกามภพ ถ้าย้อนกลับมาเห็นสภาวะความเป็นจริงของใจของเรานะ มันสลดสังเวช มาก สลดสังเวชเพราะเรา สิ่งนี้มันเป็นความสกปรกโสภณในหัวใจของเรา เราไม่มองสิ่งนี้เลย ไปมองแต่เรื่องของฉานโลกีย์ เรื่องของโลก เรื่องของความรู้จักภายนอก เห็นไหม เหาะเห็นดินฟ้า ความรู้ รู้ต่างๆ ว่าสิ่งนั้นเป็นคุณธรรมนะ มันไม่ใช่เข้าอริยสัจเลย มันไม่ใช่อริยมรรคขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย มันไม่ใช่ภาวนามยปัญญาที่เข้ามาชำระความหลงผิดในหัวใจเลย

ถ้ามันร่นกลับมา ถ้าชำระความหลงผิดของหัวใจ แล้วมันไปเจอเชื้อโรคใจ กามราคะ ปฏิฆะ มันเป็นสังโยชน์ สิ่งนี้สังโยชน์คือเรื่องร้อยรัดจิต นีออนุสัยมันเกิดจากใจ นอนเนื่องมาใน หัวใจ นีอวิชาเป็นอย่างนี้ อวิชาคือตัวจิต มันอยู่ในเรือนยอดของกามราคะนี้ แล้วมันสืบต่อมา ที่ว่า มันออกมาจากเจตสิก ออกมารับรู้ ออกไปหาเหยื่อ ถ้าเราร่นเข้ามาถึงขั้นอันละเอียด ตัวมันเองเป็นข้อมูลอันที่อยู่ในโอฆะ

สิ่งที่เหมือนกับพืชพันธุ์ เมล็ดพันธุ์พืช ถ้ามันยังมีชีวิตอยู่ ตกไปที่ดิน ไหนมันกิ่งอก จิตนี้ก็เหมือนกัน ถ้ายังมีกามราคะอยู่ กามภพอยู่ มันจะเกิดตายๆ ตลอดไป ถ้าเราใช้ปัญญาเข้าไปแผดเผา มัน ถ้าใช้พิจารณากายจะเห็นเป็นอสุภะ สิ่งที่เป็นอสุภะ เวลาพิจารณาจากภายนอก ภายนอก มันจะพุดองขนาดไหน ปล่อยวางขนาดไหน สิ่งนั้นเป็นสักกายทิฎฐิ เวลาพิจารณาภายในดิน เป็น น้ำ เป็นลม เป็นไฟ มันจะแปรสภาวะกลับไปธรรมชาติของเขา

ถ้าพิจารณา สิ่งที่เป็นกามราคะนี้เพราะอะไร เพราะโดยสัญชาตญาณของเรา สัญชาตญาณของจิตมันรักสวรั้งามของมัน ว่าสิ่งนี้เป็นของเรา รักสวรั้งาม ถ้าที่ไหนมีปฏิฆะ มีความสวรั้งาม มีความยึดมั่นถือมั่นของมัน ความสวรั้งาม ความพอใจ เป็นความงามของจิต จิตกับพลังงาน ตัวนั้นมันก็เสพกามกัน เสพคือว่ามันพอใจ กามฉันทะไง มันพอใจอารมณ์ มันพอใจความคิด มันพอใจการแสวงหา สิ่งนี้แสวงหานี้มันก็อยู่ในโอฆะ

แต่พิจารณาภายใน สิ่งที่พิจารณาภายใน เพราะจิตนี้มันเห็นสภาวะของกาย สิ่งนี้สภาวะของกาย ให้มันเห็นความเป็นอสุภะ เพราะมันไม่สวรั้งาม สิ่งนี้มันไม่สวรั้งามเพราะอะไร เพราะมันมีกำลังของจิต จิตนี้สงบเข้ามาเห็นสภาวะแบบนี้ มันออกไป เห็นใหม่ ถ้ากำลังของจิตดี จิตนี้จะตั้งร่างกายขึ้นมา พิจารณาไปเป็นโครงกระดูก เป็นสิ่งต่างๆ

โครงกระดูกเพราะอะไรล่ะ? โครงกระดูกเพราะกำลังของจิตมีกำลัง มันจะเห็นเป็นโครงกระดูก เห็นต่างๆ แต่ถ้าเป็นโครงกระดูก เราต้องใช้ปัญญาให้มาก แยกแยะออกไป จากโครง

กระดูก มันจะมีก้อนเนื้อขึ้นมา มันจะมีสิ่งต่างๆ ให้มันย่อยสลายไป ให้มันผุพังไป ให้ฝักใจจนมีความชำนาญ ตั้งขึ้นมาขนาดไหนก็ได้ สิ่งต่างๆ แยกแยะออกไป จิตมันก็จะปล่อยวางเข้ามา ปล่อยนะ ปล่อย เพราะมันเข้าใจรอบหนึ่ง มันก็ปล่อย ปล่อยคือมันรวมตัว สงบลง เพราะมันใช้ปัญญา

วิปัสสนา ความใช้จิตวิปัสสนาในเรื่องของอสุภะ ในเรื่องของการเป็นไป เวลาปัญญามันทันรอบหนึ่ง มันก็ปล่อยรอบหนึ่งๆ เหมือนกัน สิ่งทีรอบหนึ่งเข้ามา มันก็มีความชำนาญมากขึ้น จิตจะเว้งว่างมากขึ้น จากที่สิ่งที่เป็นกามราคะ สิ่งที่มีมันยึดมั่นถือมั่น มันจะปล่อยวางออกมา ปล่อยวาง จิตมันก็เบาลงๆ จนมีความชำนาญในสิ่งที่ชำนาญ ทำมันคราดหมั่นไถ ต้องทำแล้วทำเล่านะ

เพราะการเกิดการตาย บุพเพนิวาสานุสติญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสะสมลงที่ใจนัก งานของการประพฤติปฏิบัติ งานอันละเอียด งานของโลกเขา ทุกข์ ประพฤติปฏิบัติกันจนเกิดจนตายขนาดไหน โลกก็จะเป็นอย่างนี้ ปัจจัยเครื่องอาศัยต้องหากันอยู่อย่างนี้ สุขกันอยู่อย่างนี้ไง สมมุติมาเพื่อเกิดมา เพื่อเป็นหาแสวงหาสิ่งนี้มา เพื่อการดำรงชีวิต

แต่ขณะที่งานภายในนะ ชีวิตนี้อาศัยแค่ปัจจัยแล้ววิปัสสนาเข้ามาโดยงานของจิต จิตมันละเอียดอ่อนเข้ามา จนปล่อยจากธรรมชาติ จากสิ่งที่เป็นธรรมชาติและชาติ เพราะมันเป็นสภาวะธรรมที่เกิดขึ้นๆ ถ้ายังติดอยู่อย่างนั้น มันก็ยังคงจะเกิดตายไปในวัฏฏะนั้นนะ แล้ววิวัฏฏะ คือมันเข้ามาละเอียดเข้ามา จากธรรมชาติเป็นธรรมะ

ธรรมะคือปัญญา คือวิปัสสนาญาณ วิปัสสนาญาณมันชำระเข้ามา จากหยาบคือ สักกายทิฏฐิ จากละเอียดคืออุปาทานในจิต อุปาทานในกายนั้น แล้วมันละเอียดเข้ามา ลึกเข้ามาจนเป็นสิ่งที่มันหุดสั้นเข้ามาระหว่างขั้นอันละเอียดกับจิตกับอสุภะ มันละเอียดเข้ามา สิ่งนี้เข้ามา ปัญญามันก็ละเอียดเข้ามา เป็นมหาสติ เป็นมหาปัญญา ปัญญาใคร่ครวญให้หัวใจนี้มันสว่าง กระจ่างแจ้ง ให้หัวใจเข้าใจจะความจริงว่าสิ่งที่เป็นความพอใจ พอใจจะคิด พอใจจะทำ พอใจจะเสพ พอใจจะแสวงหา สิ่งนี้เป็นกามราคะ

สิ่งที่เป็นกามราคะ ทำให้เกิดดับๆ ในหัวใจ จิตนี้มันจะแสดงตัวที่ขั้นนี้ไง แล้ววิปัสสนาใคร่ครวญไปบ่อยครั้งเข้าๆ จิตนี้มันจะระยะสั้นเข้ามาถึงตัวจิต แล้วมันจะไปทำลายกันที่จิต ถ้าทำลายกันที่จิต เห็นไหม ขั้นละเอียด นี่สะท้อนเรื้อนถ่นกลางหัวใจ ปล่อยวางหมด วาง สิ่งที่ว่า

นี่ใช้ปัญญาใคร่ครวญจากเศษส่วนของมัน เพราะอนาคา ๕ ชั้น มันต้องทำลายสิ่งนี้อีก นี่อำนาจของธรรมนะ

“อำนาจของธรรม” ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติธรรม สิ่งนี้มันกังวานในหัวใจ การก้าวเดินของใจ มันก้าวเดินขึ้นมาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา แล้วมันทำลายตัวมันเอง ทำลายเราเอง ทำลายเชื้อในหัวใจ นี่อำนาจของธรรมของใจดวงนี้ สันทิฏฐิโก มันเป็นปัจจัยตั้งกลางหัวใจนี้ นี่คืองานนี้ นี่ตัวศาสนา ตัวธรรม ตัวธรรมคือตัวที่อยู่ในหัวใจของศาสนา เพราะศาสนาทำให้ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติพ้นจากการเกิดและการตาย

จะพ้นการเกิดและการตาย นี่กามโหมะทำให้เกิดให้ตายในกามภพ มันปล่อยวางขนาดไหน ชับซ้อนเข้าไป อนาคา ๕ ชั้น ผูกซ้อนขึ้นไปจนถึงที่สุด มันจะว่างหมดเลย สิ่งที่ว่างหมด ว่างว่างเพราะอะไร เพราะมันปล่อยวางหมด สิ่งที่ปล่อยวางหมด มันเหลือแต่ตัวเขาเอง เหมือนเรา เราอยู่ในบ้านของเรา เราทำความสะอาดบ้านของเราหมดแล้ว ในบ้านเราสะอาดหมดเลย แต่เราก็ออยู่ในบ้านนั้น แล้วเรานี้สกปรกโสโครก โสโครกเพราะอะไร เพราะเราทำงานมา เราเหนื่อยอ่อนมา เราถึงที่สุดของเรา เราทำงานเหนื่อยเต็มตัว นี่เราจะล้างอย่างไร เราจะชำระตัวเราเองได้อย่างไร เพราะเราเป็นผู้ทำความสะอาดจากข้างนอกอยู่แล้ว

นี่พอเห็นว่าสิ่งที่ว่าไม่ยอม ย้อนกลับมา นี่อำนาจกิเลส อำนาจของอวิชชานะ มันจะไม่เห็นตัวมันหรอก เพราะตัวความสกปรกที่ว่าอบเหม็นต่างน้ำ ทำความสะอาดบ้านเข้ามา เพราะเรา เรา ผู้มีอิทธิพล เขามาทุกๆ คน แล้วเหลือเขาไว้เป็นผู้มีอิทธิพล นี่ก็เหมือนกัน ตัวจิตมันทำลายเข้ามาทั้งหมด มันไม่ยอมให้ทำลายตัวมันเอง ธรรมดาธรรมด สิ่งที่จะเป็นธรรมดา ว่างขนาดไหน ความรู้สึก

ว่านี่ธรรมชาติ สิ่งต่างๆ ธรรมชาติ นิพพานอยู่ที่ไหน? ไม่อยู่ในดินฟ้าอากาศ ไม่อยู่ในธรรมชาติ ไม่อยู่ในสิ่งใดๆ เลย นิพพานมันอยู่ที่หัวใจ หัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ แต่ขณะที่เข้าถึงตัวเขา เขาจะปฏิเสธ แล้วจะย้อนกลับเข้าไปอย่างไรล่ะ ถ้าย้อนกลับเข้ามา ด้วยสติ สิ่งที่มีความรู้สึก ธรรมชาติของเขา น้ำรู้สึกว่ามีน้ำใหม่ อากาศเขารู้สึกตัวเขาใหม่ สิ่งต่างๆ เขามีความรู้สึกของเขาไหม? ไม่มีใครรู้สึกสิ่งใดเลยเพราะมันเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต ถึงเป็นต้นไม้ก็มีชีวิต ชีวิตของเขา ก็เป็นชีวิตที่ธรรมชาติ เพราะมันเกิดตายโดยจุลินทรีย์ แต่ถ้าเป็นตัวจิต มันมีความรู้สึก

เวลาภิกษุคิดในผ้าอาบ ตัดจีวร เวลาตายไป ในพระไตรปิฎกจะไปเกิดเป็นเส้น นี่เกิดได้ ขนาดเล็กเป็นเส้นนะ นี่พระโพธิสัตว์ไม่เกิดเล็กกว่านกกะจายไป นี่สิ่งที่เกิด เกิดเป็นอินทร์ เป็นพรหม นี่จิตนี้มันเกิดได้หมดเลย สิ่งที่ไม่เกิดไปตาย จากตัวจิตตัวนี้ เพราะมันมีชีวิต มันมีความรับรู้ สิ่งที่ได้รับ นี่นิพพานอยู่ที่นี้ไง อยู่ที่รับรู้ไง สภาวธรรมที่มันมีอยู่แล้วๆ นี่ไง จิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ของพระอัครสาวกต่างๆ ในพุทธันดรนี้ ธรรมนี้มีอยู่นี่ไง

แต่จิตตัวนี้มันมีวิชาครอบงำอยู่ มันยังเข้ามา มันยังโดนอำนาจของกิเลสปิดบังไว้ไม่จับต้องมันได้ ถ้าเราใช้ปัญญาใคร่ครวญอย่างนี้ รู้ความรู้สึกอยู่ที่ไหน ความรู้ว่างอยู่ที่ไหน เรารู้ว่าว่างหมด สิ่งที่ว่าง ความว่างนั้นคือตัวอวิชชา นี้อนุสัย อวิชชาอยู่ตรงนี้ไง นี่ไง อำนาจของกรรม อำนาจของกิเลส อำนาจของธรรม

ถ้าอำนาจของธรรมมีอำนาจเหนือกว่า จะย้อนกลับเข้ามาได้ ถ้าอำนาจของธรรมไม่เหนือกว่า ถ้าตายตรงนี้ก็ไปเกิดบนพรหม สิ่งที่เกิดบนพรหมแล้วก็จะต้องสิ้นไปเพราะจะไม่สามารถหลุดสิ้นไปแล้ว แต่ถ้าในปัจจุบัน ในอริยสัจ มรรค ๘ ผล ๘ ขณะที่ใคร่ครวญ เศษส่วนเข้ามาแล้ว สิ่งนี้ย้อนกลับมา ย้อนกลับมาจับตรงนี้ได้ ถ้าย้อนจับตรงนี้ได้นะ งานอันละเอียดคนนะ เราจะเห็นเลยว่าระหว่างขั้นกับจิต ใช้ความคิด ความคิด สังขาร สิ่งที่มีสมาริทธิให้กิเลสเบาบางลง แล้วออกใช้ปัญญา

สิ่งที่ปัญญา นี้ระหว่างขั้นกับจิต นี่ปัญญาอย่างหยาบๆ นี่โศคาปัตติมรรค ปัญญาละเอียดเข้ามา สกิทาคามรรคแล้วละเอียดเข้ามาในอนาคามรรค นิมมหาสติ-มหาปัญญา มันก็ยังเป็นขั้นอันละเอียด ละเอียดมาก เพราะเป็นปฏิฆะ เป็นกามราคะ สิ่งทีละเอียด มันวิปัสสนากันเข้ามา แต่เวลาตัวมันเอง มันไม่มีสิ่งใดสัมผัส มันเป็นความคิด มันเป็นอวิชชาปุจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปุจฺจยา วิญญานํ มันเป็นปัจจยการ มันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มันถึงละเอียดมาก

สิ่งที่ละเอียดมาก นี่ปัญญาอย่างนี้จะย้อนกลับมา จะย้อนกลับเข้ามาทำลายตัวมันเอง เหมือนสิ่งที่ตัวเองชิมชับจากใจดวงนั้นไง ตัวดวงนั้นมันจะพลิกตัวมันเอง ชิมชับจากตัวเอง แล้วจะทำลายตัวของเขาเอง นี่อำนาจของธรรม อรหัตตมรรค เหนืออำนาจของกิเลสมหาศาลเลย มันจะชับสิ่งนี้เข้ามาจนพลิกออกไป

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นไก่อตัวแรกที่ชำแรกออกมาจากอวิชชา

นี่ว่าจิตนี้นิพพานอยู่ที่ไหน นิพพานอยู่ที่ไหน วิมุตติสุขอยู่ที่ไหน? อยู่ที่จิต แล้วจิตมันเข้านิพพานอย่างไร มันซบของมัน มันกลืนตัวของมันเข้ามา ถึงที่สุดแล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการอยู่อีก ๔๕ ปีนะ จิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุข จิตดวงนั้นก็อยู่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เคลื่อนไหวไปไฉน

นิพพานมันอยู่ที่ไหน ภพของนิพพานมันอยู่ที่ไหน? มันอยู่ที่หัวใจ หัวใจมันชำระกิเลสออกไปแล้ว มันจะไปอยู่ที่ไหนล่ะ ความรู้สึกอันนี้เป็นสภาวะธรรม นี่อำนาจของธรรมที่กดอำนาจของกิเลสมาตลอด นี่อำนาจของกรรมคือเราเกิดขึ้นมาแล้วเรามีชีวิต

พระโมคคัลลานะเป็นอัครสาวก เป็นพระอรหันต์ ยังโดนโจรทุบจนตาย นี่อำนาจของกรรม สิ่งทีอำนาจของกรรมเข้ามาถึงกับร่างกาย แต่ไม่สามารถเข้ามาถึงตัวจิตได้ เพราะตัวจิตนี้พ้นออกไป คุณิ อำนาจของกรรม อำนาจของความหิวโหย อำนาจต่างๆ พระอรหันต์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังบิณฑบาตฉันอีก ๔๕ ปี ครูบาอาจารย์ของเราจะต้องบรรเทา บรรเทาสิ่งที่บีบคั้นอยู่ นี่สิ่งนี้อำนาจของกรรม สิ่งทีอำนาจของกรรมคืออยู่เข้าถึงธาตุ เข้าถึงชั้น เพราะชั้นความรู้สึก มันรับรู้สิ่งต่างๆ สิ่งนี้เป็นอำนาจของกรรม

อำนาจของธรรม เอโก รัมโม จิตหนึ่งเดียว ไม่มีสอง ไม่มีการแบ่งแยก ไม่มีการบกพร่อง ไม่มีการต่อเติม ไม่มีสิ่งใดๆ เข้าไปถึงจิตดวงนี้ได้ จิตดวงนี้เป็นเอโก รัมโม เป็นหนึ่งเดียว หนึ่งไม่มีสอง โลกนี้มีแต่คู่กับสว่าง สุขคู่กับทุกข์ สิ่งต่างๆ นี้คู่กันไป

ถ้าเป็นอวิชชา เห็นไหม อวิชชาปุจฺจยา สงฺขารา จิตเดิมแท้ที่ฟ่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองเศร้าหมอง เศร้าหมอง ฟ่องใส ถ้าเศร้าหมอง ว่างขนาดไหนมันก็คู่กับไม่ว่าง ถ้าพ้นออกไปจากกิเลสทั้งหมด มันเป็นเอโก รัมโม มันเป็นหนึ่งเดียว มันเป็นสภาวะธรรม นี่อำนาจของธรรม

ในการประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้าการประพฤติปฏิบัติมีสติ แล้วใช้ปัญญาใคร่ครวญ มันจะหยาบ จะละเอียดขนาดไหนก็เริ่มต้นจากนับหนึ่งจากหัวใจของเรา นี่ เราอย่าไปแบ่งแยกว่าปัญญาจะต้องละเอียดขนาดนั้น จะต้องหยาบอย่างนั้น มันเริ่มต้นจากหนึ่ง เริ่มต้นจากความรู้สึก เริ่มต้นจากอวิชชา เริ่มต้นจากเรา นี่ ถ้าเราก้าวเดินไป มันพัฒนาของมันไปเอง มันจะละเอียดของมันไป ถ้ามีสติคอยพุงไป สติเราคอยบังคับบัญชาไป เป็นเชือก เป็นสิ่งที่บังคับให้มันละเอียดเข้ามา

ถ้าละเอียดเข้ามาก็คือการประพฤติปฏิบัติของเรา มันก็เป็นประโยชน์ของเราขึ้นมา มันก็เจริญขึ้นไป นี่ธรรมชาติเจริญ เจริญจากหัวใจของเรา โลกเขาจะเจริญ เขาจะเสื่อมอย่างนี้มันก็เป็นธรรมชาติของเขา แต่ถ้าธรรมเจริญในหัวใจของเรานะ เราจะเริ่มประพฤติปฏิบัติได้ง่ายขึ้น เราจะมีสติ การกระทำของเรา เราจะพอใจ ถ้าเราพอใจ นี่สติมาแล้ว ถ้ามันไม่พอใจ การประพฤติปฏิบัติของเราต้องบังคับ สิ่งที่ยังบังคับ นี่เรายังบังคับสติให้กินอาหาร มันไม่กิน นี่เรายังบังคับมัน มันก็คืนรน

จิตก็เหมือนกัน ถ้าเรายังบังคับนะ มันก็คืนรน แต่ต้องบังคับ ถ้าเราไม่บังคับ อำนาจของกิเลส มันจะเจริญงอกงามขึ้นไป อำนาจของธรรมมันจะทอดย ถ้าเรายังบังคับขึ้นไป นี่กรรม อำนาจของกรรมคือการกระทำ ดีหรือชั่ว ถ้าเป็นความดี เป็นมรรคเพราะเราต้องอาศัยทางดีเป็นปฏิปทาเครื่องดำเนิน สิ่งที่เป็นความชั่ว สิ่งที่เป็นกิเลส ไม่ต้องไปเจริญ มันเป็นเองโดยธรรมชาติ

แต่ธรรมนี้มันเกิดเป็นครั้งเป็นคราว เหมือนพลังงานเลย พลังงานในโลกนี้เราต้องแสวงหา สิ่งแสวงหา แล้วพอใช้หมดไป เราก็ต้องแสวงหา นี่เป็นธรรมในหัวใจของเรา เราต้องแสวงหา เราต้องทำขึ้นมา เห็นไหม จะเป็น เกิดขึ้นมา เพราะมันเป็นอนิจจัง มันเป็นเกิดดับๆ ตลอดไป แต่ถึงที่สุดนะ เรามีความชำนาญของเรา เรามีการวิปัสสนาของเรา มันเป็นอัตโนมัติของมันไป นี่เวลาปัญญาก้าวเดิน เวลาหมุนไปแล้วจะเป็นธรรมจักร มันจะหมุนของมันไป

ถึงที่สุด อรูปะ คือมันคงที่ไง เป็นพระโศดาบันก็คงที่ของโศดาบัน เป็นสภิกาก็คงที่ของสภิกะ เป็นอนาคาก็คงที่ของอนาคา ถึงที่สุดสิ้นกิเลสก็คงที่ของเขา เพราะมันอรูปะ มันเป็นวิวิญญะ มันไม่เป็นวิญญะที่จิตที่จะหมุนไป มันเป็นวิวิญญะแล้ว เห็นไหม นิพพานอยู่ตรงนี้ นิพพานอยู่ที่จิต นิพพานอยู่ที่จิตนี้ มันเป็นของมัน มันอยู่รู้สึกรู้ของของมันเอง สิ่งนี้เป็นสันติวิญญูโก สิ่งนี้เป็นหัวใจ สิ่งนี้เป็นการประพฤติปฏิบัติ สิ่งนี้อยู่ในศาสนาพุทธของเรา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกสุภิกะไว้แล้ว “ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผลหรือ” มรรคอยู่ที่ไหน? มรรคอยู่ที่เวลามันรวมตัว สมุจเฉทปะหาน นั่นคือตัวมรรค ตัวมรรคเกิดจากกาย เกิดจากจิต เกิดจากกรรมฐาน เกิดจากสถานที่ตั้งของการทำงาน ถ้าไม่มีฐานที่ตั้ง มรรคมันจะเกิดตรงไหน มรรคจะเกิดได้อย่างไร

สิ่งที่จะเกิด คุณ คุณเวลาเขายังจรดไปอวกาศ มันต้องมีฐานที่ขับเคลื่อนออกไป นี่ถ้าเคลื่อนออกไปอย่างนั้น มันเป็นโลก มันส่งออก แต่ถ้าเป็นกรรมฐานของเรา ฐานที่ตั้งอยู่ที่ไหน ต้องไปทำลายที่ตรงนั้น ถ้าทำลายที่ตรงนั้น มรรคเกิดตรงนี้ มรรคเป็นผลตรงนี้ แล้วเป็นจิตสงบตรงนี้

เวลานิพพานก็นิพพานที่จิตนี้ จิตนี้เป็นผู้รับรู้ จิตนี้เป็นผู้ที่การกระทำ จิตนี้เป็นผู้ที่เริ่มต้นขึ้นมา ก้าวเดินขึ้นมา จากที่ล้มลุกคลุกคลาน แล้วมันพัฒนาขึ้นมา เพราะอะไร

เพราะจากใจดวงหนึ่ง ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เป็นคนของเรา แล้ววางธรรมและวินัยไว้ แล้วครูบาอาจารย์ของเราออกประพฤติปฏิบัติมา ค้นคว้าขึ้นมาเป็นธรรมของครูบาอาจารย์เรา แล้ววางธรรมไว้ไง วางธรรมไว้เป็นปฏิปทาเครื่องดำเนิน

ภิกษุ พระป่าๆ ที่เราทำข้อวัตรกันอยู่นี้เพื่ออะไร? ก็เพื่อให้หัวใจมันควรแก่การงาน เวลาเป็นการเป็นงานขึ้นมา ใครก็ไม่ชอบหรอก มันต้องการความสะดวก ต้องการมันง่ายทั้งนั้นนะ แต่ถ้าว่านี่ฝึกใจๆ ฝึกด้วยเอาหัวใจอยู่ในข้อวัตรนั้น ข้อวัตรปฏิบัติ นี้เกิดจากไหน เกิดจากหลวงปู่ มัน เกิดจากหลวงปู่เสาร่วงปฏิปทาเครื่องดำเนินนี้ไว้ให้เราก้าวเดินใจ แล้วเราก็ดำเนินตามนั้น ฝึกใจไปเรื่อย มันก็พัฒนาขึ้นมา พัฒนาคือว่ามันอยู่ในร่องในรอย

รถอยู่บนถนน วิ่งไปบนถนนมันไม่ตกถนนไป มันก็ถึงเป้าหมายได้ ถ้าเราปฏิปทาเครื่องดำเนิน เรามีอยู่ แล้วเราเดินปฏิปทาเครื่องดำเนินของเราเข้าไปนะ อย่าให้กิเลสมันออกนอกกลุ่มนอกทาง อย่าให้กิเลสมันอยากประสบความสำเร็จโดยที่วิบากก่อนห้ามใจ ยังไม่ได้ประพฤติปฏิบัติเลย กิเลสมันก็สมอ้างว่าเป็นธรรมๆ นี้สุกก่อนห้าม แล้วมันจะไม่สุกหรอก เพราะอะไร

เพราะมันไม่เป็นความจริงใจ นี่มันไม่สุก เพราะถ้ามัน...ผลไม้แก่ มันจะสุกของมัน มัน ปฏิปทาเครื่องดำเนินสุกของมัน มันจะเป็นสมมุติเจตนา ดั้งคปทาน เราไปเก็บผลไม้แล้วมันไม่แก่นะ บ่มไปเดี๋ยวก็เน่า สิ่งที่น่าเน่าเน่าคือใคร? เน่าก็คือหัวใจของเรา นี่ล้มลุกคลุกคลาน แล้วก็ น้อยเนื้อต่ำใจนะ นี่จิตเสื่อม

เวลาเป็นสมาธินะ จิตเจริญแล้วเสื่อมๆ ในการวิปัสสนา มันก็เจริญแล้วเสื่อม มันเสื่อม เพราะอะไรล่ะ มันเสื่อมเพราะเรามักง่าย เราไม่อยู่ในปฏิปทาเครื่องดำเนิน รถเราตกจากถนน เรา ออกนอกกลุ่มนอกทาง ถ้าเราอยู่ในลู่วิ่งในถนน เสื่อมขนาดไหน เดียวมันก็จะถึงปลายทางได้ เพราะอะไร เพราะมันอยู่ในถนน สิ่งทีถนนนี้ปฏิปทาเครื่องดำเนิน บังคับไว้ ถ้าบังคับไว้ มันเสื่อมขนาดไหน อยู่กับการบำรุงรักษา มันก็ต้องเจริญขึ้นมาได้ใช่ไหม

เจริญคู่กับเสื่อม เสื่อมคู่กับเจริญ ถ้ามันเสื่อมได้มันก็ต้องเจริญได้ ถ้ามันเสื่อมขึ้นมา เราก็ ต้องใช้สติของเราควบคุมขึ้นไป มันจะเป็นสมประโยชน์ของเรา

ถ้าเรายู่บนถนน อยู่ในมรรคา อยู่ในปฏิบัติทำเครื่องดำเนิน เราย่าน้อยเนื้อต่ำใจ อย่างมัก
ง่าย อย่างอนใจ แล้วเราจะถึงเป้าหมาย ถ้าเรามักง่าย เรามักง่ายของเรานี้อำนาจกิเลส ถ้าอำนาจ
กิเลสมันเหนือกว่านะ การปฏิบัติของเรามันจะไม่ถึงเป้าหมาย ถ้าอำนาจของกรรม กรรมดีปฏิบัติ
ไป แล้วอำนาจของกรรมเกิดขึ้นมา แล้วเราจะเป็นธรรมในหัวใจ เอวัง